

ANALÝZA VĚKOVÉ, VZDĚLANOSTNÍ
A MZDOVÉ STRUKTURY
PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ČR
2016/2017
ZPRÁVA Z PRŮZKUMU

NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

PhDr. Vít Richter, Mgr. Vladana Pillerová
2017

Obsah

Obsah	1
1 Shrnutí výsledků průzkumu a návrhy na opatření	2
2 Základní údaje a metodika průzkumu.....	5
2.1 Rozsah průzkumu a návratnost dotazníků	6
3 Zaměstnanci.....	8
4 Věkové a genderové složení pracovníků knihoven	10
4.1 Věkové složení pracovníků knihoven	10
4.2 Genderové složení knihovníků	12
5 Vzdělání odborných pracovníků na pozici knihovník.....	14
6 Rozdělení odborných pracovníků knihovníků do jednotlivých knihovnických pozic	18
6.1 Potřeba rekvalifikace	21
7 Neknihovnické pozice v knihovně	24
8 Věrnost instituci – zaměstnanci v pracovním poměru delším než 10 let	25
9 Znalost jazyků.....	27
10 Průměrný počet hodin vzdělávání na pozici knihovník za rok.....	29
11 Dokumenty, normy, systemizace a nařízení pro personální práci v knihovnách	31
11.1 Systematizovaný počet míst ve třídách	31
11.2 Dokumenty pro personální práci a další normativní dokumenty	32
11.3 Normované činnosti v knihovně	37
12 Vedoucí pracovníci.....	38
13 Platy a mzdy	40
13.1 Zařazení do platových tříd	40
13.2 Průměrné tarifní platy.....	44
PŘÍLOHY	50

1 Shrnutí výsledků průzkumu a návrhy na opatření

- Průzkumu se účastnilo 748 veřejných a specializovaných knihoven. Většinu tvořily veřejné knihovny (604), kterých odpovědělo 76 % z cílové skupiny (veřejné knihovny s profesionálním pracovníkem). Údaje byly poskytnuty celkem za 5559 pracovníků knihoven, resp. za 4330 knihovnic/knihovníků.
- Podíl knihovníků (78 %) na celkové struktuře pracovních míst v knihovnách se nemění, ale dále postupuje dlouhodobý trend zvyšování podílu technickohospodářských pracovníků (ekonomové, administrativní pracovníci, oblast IT, projektoví a programoví manažeři apod.) z 6 % v roce 1990 na 16 % v roce 2016. Za stejné období došlo k poklesu podílu dělnických profesí (řemeslníci, řidiči, úklid apod.) z 16 % na 7%.

Návrh na opatření

- *Podporovat zvyšování kvalifikace v souladu s rozvojem nových služeb knihoven.*

- Nadále se mění věková struktura pracovníků knihoven ve prospěch starších věkových kategorií. Dominantní věkovou skupinu tvoří knihovníci ve věku 51-60 let (30 %) a 41-50 let (27 %). Společně s 11 % knihovníků ve věku nad 61 let to znamená, že téměř 70 % knihovníků je starší 41 let. Skupina knihovníků do 40 let tak tvoří necelou třetinu a oproti minulému průzkumu se zmenšila o 4 % (35 % vs. 31 %). Podíl nejmladších pracovníků ve věku 18-30 je pouhých 11 %.

Návrh na opatření

- *Zlepšovat podmínky pro zaměstnávání mladých pracovníků, zejména v oblasti odměňování.*
- *Rozšířit množství a variabilitu zaměstnaneckých benefitů, aby se práce v knihovnách stala atraktivnější i přes k nižší úroveň mezd.*
- *Vytvářet lepší pracovní podmínky pro zaměstnance v souvislosti a s ohledem na jejich věk (Age management).*
- *Zajistit průběžnou inovaci vzdělání pro pracovníky vyšších věkových kategorií.*

- Ženy tvoří převážnou většinu odborných zaměstnanců na knihovnických pozicích (87 %). Oproti roku 2011 se nepatrně zvýšil počet mužů (12 % v r. 2011, nyní 13 %). Vyšší podíl mužů vykazují specializované knihovny (19 %).

Návrh na opatření

- *Zajistit ženám, které se vrací do knihoven po absolvování mateřské dovolené, inovaci odborného vzdělání.*
- *Vytvářet podmínky pro sladění rodinného života a pracovního procesu/zaměstnání, například poskytovat benefity ve formě zkrácených pracovních úvazků, práci z domova, pružnou pracovní dobu apod.*

- Na pozici knihovník působí 48 % pracovníků, kteří nemají odborné knihovnické vzdělání, naopak 52 % pracovníků má odborné knihovnické vzdělání.

Návrh na opatření

- *Motivovat a podporovat pracovníky působící na knihovnických pozicích bez knihovnické kvalifikace, aby odpovídající kvalifikaci získali.*
- *Při přijímání nových pracovníků bez knihovnické kvalifikace umožnit, aby si kvalifikaci doplnili.*
- *Vytvořit nabídku rekvalifikačních kurzů pro různé úrovně vzdělání a dílčí knihovnické profese.*
- *Zajistit vykonávání certifikovaných zkoušek v souladu s Národní soustavou kvalifikací.*

- Nadále pokračuje pozitivní trend růstu vysokoškolsky vzdělaných pracovníků na knihovnických pozicích, v roce 2016 dosáhl hodnoty 40 %, v roce 1998 to bylo pouze 22 %.

Návrh na opatření

- **Podporovat v knihovnách zvyšování kvalifikace v souladu s rozvojem nových služeb. V horizontu 15 let dosáhnout plné oborové kvalifikace na knihovnických místech.**
- Největší část knihovníků (33 %) má středoškolské knihovnické vzdělání, oproti předchozímu průzkumu poklesl počet odborných pracovníků se středoškolským neknižovnickým vzděláním z 32 % na 25 %.
Návrh na opatření
  - **Prohlubovat tento trend.**
- Z celkového počtu knihovníků na odborných pozicích převažují v knihovnách zaměstnanci ve službách (55 %, tj. 1973 úvazků) a knihovníci pracující s knihovním fondem (31 %, tj. 1134 úvazků) Zbytek tvoří metodici (5 %), správci digitálních knihoven, systémoví knihovníci (oba po 2 %) a ostatní pozice (4 %).
Návrh na opatření
  - **Usilovat o to, aby obsah studijních programů všech úrovní a forem knihovnického vzdělávání odpovídal měnícím se potřebám knihoven.**
- Požadavek na rekvalifikaci z celkového počtu 3577 úvazků je 494 úvazků, tedy 14 %, většinou z veřejných knihoven (90 % z těchto 494 úvazků).
Návrh na opatření
  - **Vytvořit nabídku rekvalifikačních kurzů pro různé úrovně vzdělání a dílčí knihovnické profese.**
  - **Zajistit vykonávání certifikovaných zkoušek v souladu s Národní soustavou kvalifikací.**
- Více než polovina (58 %) knihovníků pracuje v knihovně 10 a více let.
Návrh na opatření
  - **Podporovat pracovníky knihovny při inovaci vzdělání.**
  - **Zajistit průběžnou inovaci vzdělání.**
  - **Vytvořit nabídku akreditovaných inovačních kurzů.**
- Na pozicích technickohospodářských pracovníků působí nejčastěji ekonomičtí a administrativní pracovníci (43 %), IT pracovníci (17 %), dělnické profese činí poze 7 %; v knihovnách také najdeme pracovníky v public relations, projektové pracovníky, pracovníky výzkumu a vývoje, restaurátory, konzervátory či knihaře.
Návrh na opatření
  - **V souvislosti se změnami funkcí knihoven a rozvojem nových služeb získávat pro práci knihoven různé specializované profese.**
- Zvyšuje se podíl knihovníků, kteří ovládají anglický jazyk (54 %), postupně klesá znalost ruského jazyka (18 %), znalost ostatních jazyků zůstává na stejné úrovni, např. němčina (17 %). Lépe jazykově vybaveni jsou knihovníci ve specializovaných knihovnách – téměř 70 % jich ovládá angličtinu, ale i další jazyky.
Návrh na opatření
  - **Podporovat jazykové vzdělávání pracovníků knihoven.**
- Na pozici vedoucích/ředitelů knihoven působí 83 % žen a 17 % mužů. Délka praxe v knihovně se na těchto pozicích pohybuje v rozpětí 17 až 25 let. 64 % vedoucích/ředitelů knihoven má vysokoškolské vzdělání.
Návrh na opatření
  - **V rámci připravovaného doporučení pro personální práci v knihovnách navrhnout pravidla pro zařazování vedoucích a ředitelů knihoven s vazbou na rozsah funkcí knihovny, její zaměření a velikost.**
  - **Připravit nabídku vzdělávacích aktivit pro různé úrovně managementu knihoven.**

Průměrný počet hodin dalšího vzdělávání za rok činil ve veřejných knihovnách 30 hodin, ve specializovaných knihovnách 27 hodin.

Návrh na opatření

- *Vytvořit podmínky pro to, aby každý odborný pracovník knihovny absolvoval ročně minimálně 48 hodin vzdělávání.*
- *Vytvořit nabídku kvalitních kurzů pro různé oblasti knihovnické práce.*

- Jen 39 % knihoven má stanoven systematizovaný počet míst ve třídách.

Návrh na opatření

- *Trvalo usilovat o optimalizaci kvalifikační struktury pracovníků knihoven.*

- Nejčastěji používané dokumenty pro personální procesy, jsou popisy pracovních náplní (85 % knihoven), organizační řád (76 %), pracovní řád (70 %), organizační struktura (70 %) a pravidla pro nakládání s osobními údaji (69 %).

- **Návrh na opatření**

- *Vytvořit sadu vzorových dokumentů pro personální práci, které by usnadnily jejich implementaci a využití v knihovnách.*
- *Nabízet specializované vzdělávání pro manažery knihoven.*

- Pouze ve 2 % knihoven je používáno normování některých činností. Většinou se jedná o oblast zpracování dokumentů.

- Nejčastěji jsou pracovníci knihoven na knihovnických pozicích zařazeni v těchto třídách: 32 % knihovníků ve třídě 9, 30 % ve třídě 8, 12 % ve třídě 10 a 11 % ve třídě 11. Existují značné rozdíly mezi zařazením knihovníků ve veřejných a specializovaných knihovnách, což souvisí s vyšším podílem vysokoškoláků ve specializovaných knihovnách, kde je zařazení do vyšších tříd častější (24 % knihovníků ve třídě 11 a 22 % ve třídě 12).

Návrh na opatření

- *Novelizovat Katalog prací a připravit doporučení pro personální práci v knihovnách.*
- *Průběžně prověřovat správnost zařazení pracovníků do tříd podle Katalogu prací v závislosti na jejich pracovní pozici a složitosti práce, kterou vykonávají.*

- Technickohospodářští pracovníci jsou nejčastěji zařazeni do třídy 10 (16 %), třídy 9 (14 %), třídy 8 a 2 (shodně 11 %).

- 93 % knihovníků nedosahuje na průměrný plat, který v ČR v roce 2016 činil 27 589 Kč. Průměrného platu by dosáhli pouze pracovníci zařazení ve třídě 12 a výše. Pracovníci knihoven zařazení jako ostatní zaměstnanci mají průměrné platy v průměru o 7 % vyšší než knihovníci.

- **Návrh na opatření**

- *Usilovat o zlepšení úrovně odměňování v knihovnách.*
- *Zatraktivnit práci v knihovnách, zejména podporovat využití různých forem zaměstnaneckých benefitů.*

- Odborní zaměstnanci knihoven, které nepoužívají Katalog prací (vysokoškolské knihovny a knihovny ústavů AVČR) mají většinou vysokoškolské vzdělání (53 %) a průměrný plat 24 909 Kč, středoškoláci pak 23 412 Kč. Ostatní pracovníci těchto knihoven jsou především středoškolsky vzdělání (63 %) a mají průměrný plat 20 248 Kč, vysokoškoláci pak 26 762 Kč.

2 Základní údaje a metodika průzkumu

Národní knihovna České republiky dlouhodobě sleduje vývoj personální situace v knihovnách v ČR především z hlediska kvalifikace, ale také věku, finančního ohodnocení a dalších hledisek. V pravidelných intervalech realizuje průzkumy v této oblasti.

V roce 1999 (sběr dat za rok 1998) proběhl první rozsáhlý průzkum. Jeho výsledky přispěly k formulování principů mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti informačních technologií (IT), které bylo/je naplňováno zejména v rámci programu Ministerstva kultury ČR VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání knihovníků a Programu podpory výkonu regionálních funkcí knihoven. Byly dále využity při přípravě katalogu prací, konkrétně knihovnických profesí. V období září a října 2004 byl průzkum opakován, aby se podařilo zjistit trendy ve vývoji knihovnických profesí a také výsledky zařazování pracovníků rozpočtových a příspěvkových organizací do nových platových tříd dle nového katalogu prací. Reálný obraz personální situace v českém knihovnictví byl výchozím bodem k mnoha dalším krokům ve vlastní činnosti knihoven, v koncepční práci, celoživotním vzdělávání (např. projekt Unie zaměstnavatelských svazů „Zvýšení adaptability zaměstnanců podniků v profesních oborových a odvětvových sdruženích“) atp.

Třetí průzkum byl realizován v roce 2012 (s daty za rok 2011). Průzkum byl zaměřen na stejné oblasti, došlo ovšem k dílčí aktualizaci sledovaných témat, aby bylo na jedné straně umožněno srovnání získaných dat a současně bylo možné reflektovat nové trendy a skutečnosti. Cílem průzkumu bylo zejména analyzovat stávající věkovou a kvalifikační strukturu pracovníků v knihovnách v ČR i situaci v oblasti platů, porovnat údaje s daty z předchozích průzkumů, na základě srovnávací analýzy vyhodnotit trendy vývoje a získat podklady pro formulaci koncepce dalšího vzdělávání knihovníků a práci na prioritě 20 (Lidské zdroje) v Koncepci rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2015¹.

Čtvrtý průzkum byl realizován v průběhu května 2017 (s daty za rok 2016). Jeho výsledky přináší tato zpráva. Došlo k další úpravě sledovaných témat v souladu s vývojem a trendy v oboru. Zachovány zůstaly základní otázky ohledně věku, vzdělání, genderu, počtech úvazků, zařazení do platových tříd a průměrných měsíčních platů v jednotlivých třídách. Z bloku otázek zaměřených na vzdělávání byla ponechána pouze otázka na jazykové dovednosti pracovníků knihoven. Dalším stěžejním bodem tohoto průzkumu byly otázky ke zjištění objemu úvazků na jednotlivých odborných knihovnických pozicích a potřebném rozsahu rekvalifikace. Podrobně se v průzkumu také řeší problematika vedoucích pracovníků – jejich vzdělání, délka praxe, gender atd. Navíc bylo proti předchozím průzkumům tentokrát zjišťováno, jaké dokumenty knihovny používají pro personální a další procesy v knihovně.

Shromážděována byla data z těchto oblastí (viz Dotazník v příloze):

- Základní statistické údaje o knihovním fondu, počtu výpůjček, registrovaných čtenářů a návštěvníků za rok 2016
- Počet pracovníků k 31. 12. 2016 a jejich strukturální rozložení
- Věková a vzdělanostní skladba pracovníků knihoven, jejich stabilita v instituci (setrvání déle než 10 let), genderové složení
- Rozložení úvazků na jednotlivých odborných knihovnických pozicích a počty úvazků nutné k rekvalifikaci
- Neknihovnické profese v knihovnách, jejich struktura, složení
- Dokumenty pro personální práci v knihovnách a jiné normativní dokumenty
- Jazyková vybavenost pracovníků knihoven
- Platové podmínky pracovníků knihoven za rok 2016

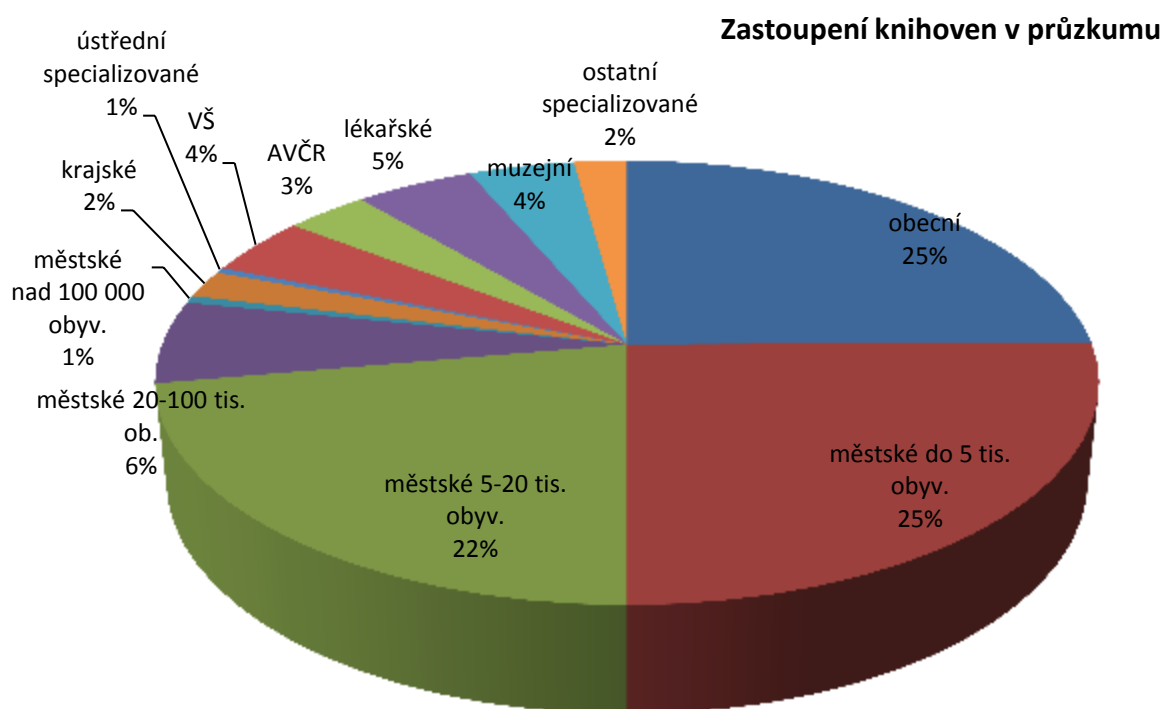
¹ ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNICKÁ RADA. *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015* [online]. Praha, 2012 [cit. 2012-10-04]. Dostupné z: <http://www.ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015/>

Cíle průzkumu

Průzkum vzdělanostní, věkové a mzdové struktury pracovníků knihoven je vždy obsáhlým zdrojem informací o personálním zajištění českých knihoven. Jeho cílem je průběžně sledovat tuto problematiku, využít výsledky při řešení aktuálních problémů v této oblasti, případně odhadnout další trendy vývoje. Výsledky tohoto průzkumu budou sloužit jako podklad při úpravě nabídky vzdělávání v souvislosti s plněním nově schválené Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků. Uplatnění mohou být výsledky průzkumu také při přípravě nového Katalogu prací (budou začleněny nové pozice, přepracovány popisy stávajících pozic a dojde k novému zařazení pozic do platových tříd).

Metodou sběru dat byl formalizovaný dotazník, který vyplňovali podle metodického pokynu vedoucí pracovníci knihoven. Dotazník byl k dispozici v podobě webového formuláře, který vznikl ve spolupráci s NIPOS. Dotazník bylo také možné vyplnit jako elektronický dokument a poslat elektronicky či vytištěný k vyplnění do Knihovnického institutu NK ČR.

2.1 Rozsah průzkumu a návratnost dotazníků

Graf 1 Zastoupení knihoven v průzkumu

Response ve vymezeném časovém období (květen 2017) dodalo **748 knihoven, z toho 604 veřejných knihoven a 144 knihoven specializovaných**. Přestože v absolutních číslech je to o **114 respondentů méně** než v průzkumu z roku 2012, kdy bylo získáno 862 vyplněných dotazníků, jsou informace plně **reprezentativní** zejména v kategorii **veřejných knihoven**. Pokles odpovědí je dán odlišným zaměřením dotazníku, který byl tentokrát určen pouze profesionálním veřejným knihovnám, což představuje cca 800 veřejných knihoven v ČR. Návratnost dotazníku veřejnými knihovnami tedy činila 76 %. V kategoriích krajských knihoven a knihoven v městech nad 100 tis. obyvatel byla účast na průzkumu 100 %.

Nižší počet odpovědí bohužel dodaly **specializované knihovny** vysokoškolské, muzejní a ústřední

specializované knihovny. Ve stejném rozsahu jako v průzkumu předchozím odpověděly knihovny ústavu AV ČR, lékařské knihovny a ostatní specializované knihovny. Ve skupině ostatních specializovaných knihoven najdeme především knihovny školní a knihovny archivů.

Údaje byly poskytnuty celkem za **5559 pracovníků** knihoven v ČR, resp. za **4330 knihovnic/knihovníků**.

Tabulka 1 – účast knihoven v průzkumu

Typ knihovny	odpovědělo	počet pracovníků
Obecní knihovny	186	248
Městské knihovny do 5 000 obyvatel	188	270
Městské knihovny 5 001 – 20 000 obyvatel	166	668
Městské knihovny 20 001 – 100 000 obyvatel	45	1006
Městské knihovny nad 100 000 obyvatel	4	384
Krajské knihovny	15	2009
Veřejné knihovny celkem	604	4584
Ústřední specializované knihovny	3	242
Vysokoškolské knihovny	32	422
Knihovny ústavu AV ČR	25	156
Lékařské knihovny	36	70
Muzejní knihovny	32	86
Ostatní specializované knihovny	16	32
Specializované knihovny celkem	144	1008
Celkem	748	5592

Obecně lze říci, že získané údaje mají velmi dobrou vypovídací hodnotu v případě veřejných knihoven (viz návratnost 76 %). Co se týče specializovaných knihoven, pohybuje se návratnost od 14 % (muzejní) až po 49% (vysokoškolské). Návratnost ústředních specializovaných knihoven činila 60 %, což znamená, že odpověděly 3 knihovny z celkových 5. Výsledky z knihoven kategorie „Ostatní specializované“ je třeba považovat spíše za orientační, protože objem získaných dat neumožňuje jejich zobecnění a také nelze určit přesnou návratnost za tuto skupinu knihoven.

3 Zaměstnanci

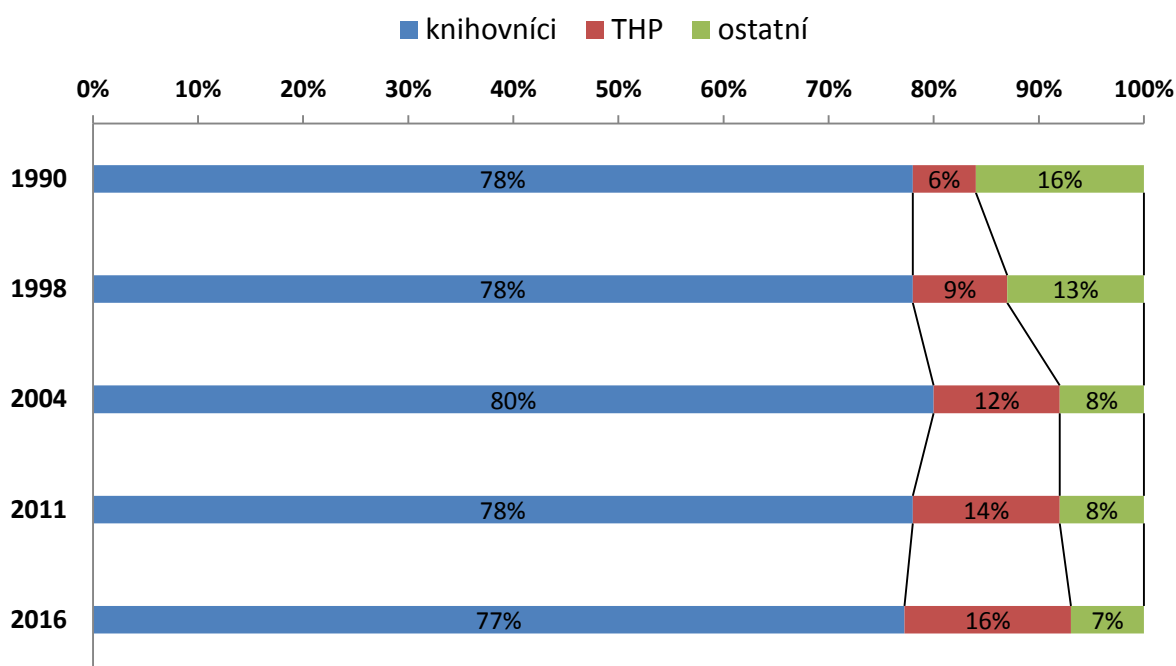
OTÁZKA

Uveďte počet systemizovaných míst (úvazků) k 31. 12. 2016

- **Odborní zaměstnanci** – knihovníci, tj. pracovníci působící na knihovnických pozicích – zpracování a správa fondů, služby, dětské oddělení, metodika, systémový knihovník, digitalizace a další
- **Ostatní odborní zaměstnanci** – kvalifikovaní specialisté s vysokoškolským, vyšším odborným nebo středoškolským vzděláním v ostatních oborech, např. pracovníci ekonomických útvarů, pracovníci IT, právníci apod.
- **Ostatní pracovníci** (dělnické profese)

Pokud knihovna působí v rámci jiné instituce, např. kulturní středisko, škola apod., uvádějí se pouze údaje o zaměstnancích, kteří souvisí s provozem knihovny.

Vývoj struktury zaměstnanců knihoven

Graf 2 Vývoj struktury zaměstnanců knihoven

V 748 knihovnách zúčastněných v průzkumu bylo k 31. 12. 2016 zaměstnáno **5592 zaměstnanců** (uváděn je vždy přepočtený stav), z toho **4330 na odborných knihovnických místech, což je 77 %** z celkového počtu zaměstnanců. **Technickohospodářští pracovníci (THP)** tvoří **16 %** zaměstnanců a **ostatní** pracovníci (především manuální profese) **7 %**.

Vyšší podíl technickohospodářských a ostatních pracovníků přirozeně sledujeme ve větších knihovnách, s větším počtem zaměstnanců, většími či samostatnými budovami a širokým spektrem služeb. V krajských knihovnách najdeme téměř 30 % z celkového počtu těchto zaměstnanců. Nejmenší zastoupení naopak logicky vidíme u malých obecních a městských knihoven, ve kterých často veškerou činnost obstará 1 či 2 pracovníci knihovny. Velmi nízké zastoupení mají pracovníci THP a ostatní zaměstnanci v muzejních (celkem 9 %) a ostatních specializovaných knihovnách (celkem 3 %).

Celkově ve **srovnání veřejných a specializovaných knihoven** vidíme drobné rozdíly – specializované knihovny mají větší poměr odborných knihovníků (82 % vs. 76 % ve veřejných knihovnách), stejný podíl technickohospodářských pracovníků a výrazně méně ostatních pracovníků

(2 % vs. 8 % ve veřejných knihovnách).

Tabulka 2 – Zaměstnanecská struktura

Typ knihovny	knihovníci	%	THP	%	ostatní	%	Celkem
Obec. knihovna	233	94%	11	4%	4	2%	248
MK do 5000	243	90%	17	6%	10	4%	270
MK 5-20000	532	80%	72	11%	63	9%	668
MK 20-100000	746	74%	160	16%	100	10%	1006
MK nad 100000	300	78%	53	14%	32	8%	384
Krajské knihovny	1450	72%	416	21%	142	7%	2009
Veřejné knihovny	3505	76%	728	16%	351	8%	4584
Ústř. spec. knihovny	172	71%	68	28%	2	1%	242
Vysokoškolské kn.	369	87%	42	10%	11	3%	422
Výzkumné, AV ČR	117	75%	33	21%	7	4%	156
Lékařské knihovny	58	82%	13	18%	0	0%	70
Muzejní knihovny	79	92%	3	4%	4	5%	86
Ostat. spec. knihovny	31	97%	1	3%	0	0%	32
Specializované knihovny	825	82%	160	16%	24	2%	1008
Celkem	4330	77%	888	16%	374	7%	5592

Srovnání skladby zaměstnanců knihoven od roku 1990

Situace se, co se týče skladby zaměstnanců knihoven, od minulého šetření příliš nezměnila, viz graf 2. Z dlouhodobého hlediska je třeba konstatovat, že poměr odborných knihovníků se od roku 1990 téměř nezměnil (77 %), naopak situace se postupně mění u technickohospodářských pracovníků a ostatních pracovníků. Výrazně stoupá počet technickohospodářských pracovníků na úkor ostatních zaměstnanců, jejichž podíl se naopak zmenšuje. Dalo by se říci, že poměr se obrátil; v roce 1990 činil počet THP 6 %, v roce 2016 to bylo již 16 %. U ostatních pracovníků je situace přesně opačná, v roce 1990 jejich počet činil 16 % z celkového počtu zaměstnanců knihoven, v roce 2016 to bylo již jen 7 %. Jedním z důvodů úbytku ostatních (zejm. dělnických) pozic je zřejmě praxe najímání externích firem či pracovníků na konkrétní manuální práce, například úklid, ostražba apod.

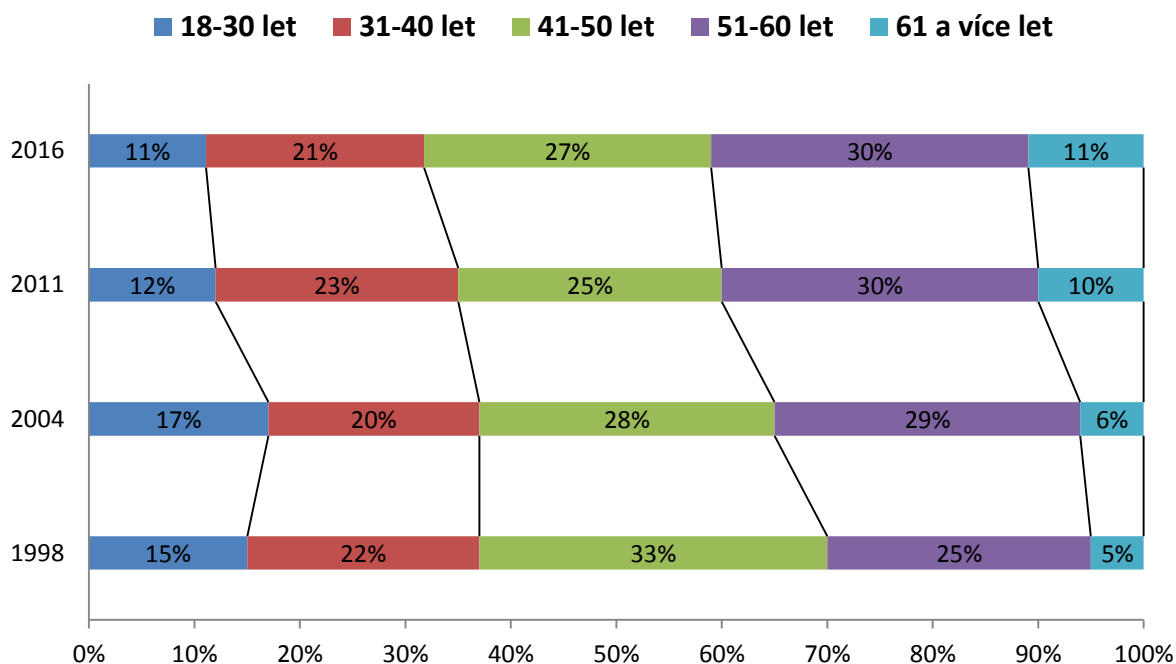
4 Věkové a genderové složení pracovníků knihoven

OTÁZKA

Odborní zaměstnanci - knihovníci v pracovním poměru – podle věku s rozdělením na muže a ženy

Uveďte skutečný stav fyzických osob ke dni vyplňování dotazníku, kteří mají pracovní poměr na dobu určitou i neurčitou.

4.1 Věkové složení pracovníků knihoven

Graf 3 Věkové složení pracovníků knihoven

Již od prvního průzkumu uskutečněného v roce 1998 je sledována věková struktura knihovníků, v této oblasti můžeme proto sledovat dlouhodobé trendy.

V roce 2016 převládala stejně jako v předchozím průzkumu věková skupina 51-60 let (30 %) následovaná skupinou 41-50 let (27 %). Nejstarší věková skupina je zastoupena 11 % pracovníků. Pracovníků do 40 let je necelá třetina. Více než dvě třetiny všech zaměstnanců tedy představují pracovníci nad 41 let. Oproti předchozímu průzkumu (2011) se opět jedná o posílení starších věkových kategorií na úkor mladších. Pracovníků ve věku od 18 do 40 let oproti předchozímu průzkumu ubylo o 3 %, o které naopak stoupl jejich počet ve starších věkových kategoriích.

Ve veřejných knihovnách byl podíl knihovníků ve věku 41-60 let ještě výraznější, dosáhl 60 %. Převládající věkovou skupinou jsou tedy i v případě veřejných knihoven pracovníci ve věku 41–60 let, kterých bylo celkem 2383, přičemž převažuje skupina 51–60 let (1234, tedy 31 %). Třetí nejčetnější skupinou jsou pracovníci ve věku 31–40 let (797, tedy 20 %). 10 % tvoří zaměstnanci nad 60 let, tedy v těsně předdůchodovém nebo již důchodovém věku. Zaměstnanci ve věku 18–30 let tvoří 10 % z celkového počtu, v roce 2011 to bylo 12 %, mladých knihovníků tedy ubývá.

Situace je o něco příznivější **ve skupině specializovaných knihoven**. I zde byla dominantní složkou věková skupina 41–60 let (49 %), ovšem již ne tak výrazně. Zaměstnanci ve věku nad 60 let však mají ještě vyšší podíl než ve veřejných knihovnách (14 %); zároveň je však výrazněji zastoupena nejmladší věková skupina 18–30 let, a to rovněž 14 %. Oproti předchozímu průzkumu není ve specializovaných knihovnách tak výrazný celkový věkový posun; pracovníci do 40 let tvoří 38 %, stejně jako v roce 2011. Ve veřejných knihovnách sledujeme větší pokles (o 4 %), pracovníků v této věkové kategorii je pouze 30 %.

Oproti výsledkům minulého průzkumu nezaznamenáváme výraznější změny, výsledky však zároveň potvrzují trend stárnutí zaměstnanců knihoven.

Tabulka 4 - Věková struktura v jednotlivých typech knihoven

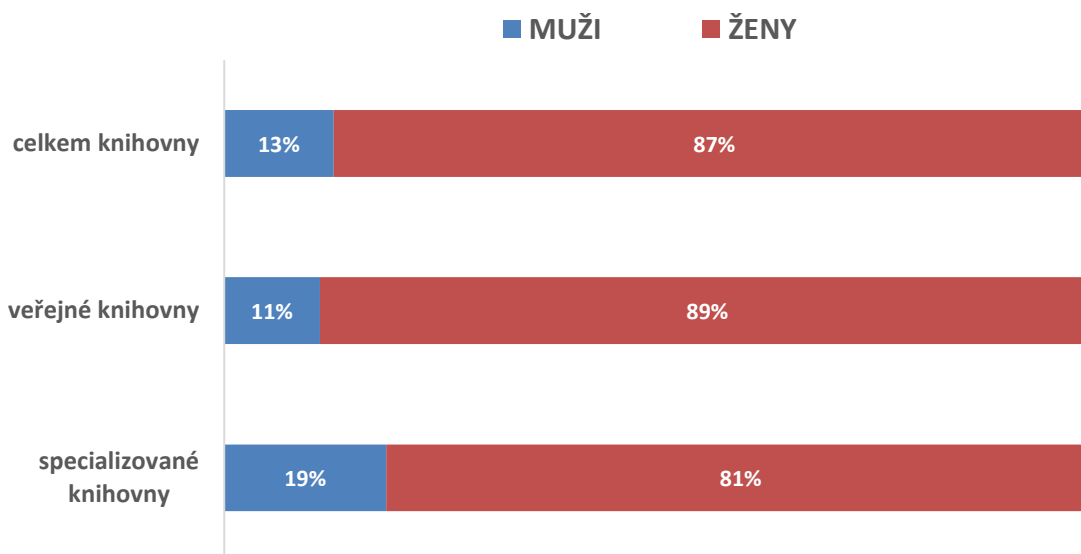
Typ knihovny	18-30 let		31-40 let		41-50 let		51-60 let		60+ let		celk.
Obec. knihovny	16	7%	38	17%	62	28%	82	36%	27	12%	225
MK do 5000	14	5%	42	15%	102	36%	89	31%	36	13%	283
MK 5-20000	68	9%	140	19%	237	32%	234	32%	53	7%	732
MK 20-100000	90	10%	181	20%	258	29%	302	34%	60	7%	891
MK nad 100000	44	13%	71	21%	101	30%	94	28%	23	7%	333
Krajské	188	12%	325	21%	389	25%	433	28%	211	14%	1546
Veřejné knihovny	420	10%	797	20%	1149	29%	1234	31%	410	10%	4010
Ústř. spec. knihovny	49	21%	47	20%	47	20%	66	28%	30	13%	239
Vysokoškolské	67	14%	129	26%	109	22%	130	27%	55	11%	490
Výzkumné, AV ČR	17	13%	31	25%	24	19%	33	26%	21	17%	126
Lékařské	2	3%	9	15%	17	27%	23	37%	11	18%	62
Muzejní	5	6%	22	25%	21	24%	23	26%	18	20%	89
Ostat. spec. knihovny	1	3%	8	22%	9	25%	10	28%	8	22%	36
Specializované knihovny	141	14%	246	24%	227	22%	285	27%	143	14%	1042
Celkem	561	11%	1043	21%	1376	27%	1519	30%	553	11%	5052

Trendy ve věkové struktuře odborných pracovníků knihovny

V průběhu téměř 20 let sledujeme pokles především v nejmladší kategorii knihovníků mezi 18 až 30 lety. V roce 2004 bylo mladých knihovníků dokonce 17 %, v roce 2016 již jen 11 %. Pokles je patrný také ve věkové skupině pracovníků 41 až 50 let, a to o 6 % oproti roku 1998. Naopak nárůst je patrný ve vyšších věkových kategoriích - počet pracovníků starších 51 let stoupl od roku 1998 o 11 %. Stárnutí populace je celospolečenský problém a netýká se samozřejmě jen knihoven, situace je ovlivněná i zvyšujícím se věkem odchodu do důchodu. V našem oboru však byl podíl pracovníků staršího věku vždy vyšší než v jiných oborech a současný trend tuto skutečnost ještě zvyrazňuje. Na druhou stranu knihovny jako zaměstnavatelé se v mnohém této situaci přizpůsobily a budou na zaměstnance vyššího věku připraveny.

Je také možné, že po odeznění hospodářské krize kolem roku 2010 začalo více mladých pracovat v lukrativnějších oborech, než je knihovnictví. Můžeme jen doufat, že navyšování mezd v resortu kultury (včetně knihovnictví) v letech 2016 a 2017 je dostane na úroveň, která bude pro mladou generaci přijatelná, a že nástupní platy v oboru nebudou pro mladé rodiny znamenat nepřijatelně nízkou životní úroveň.

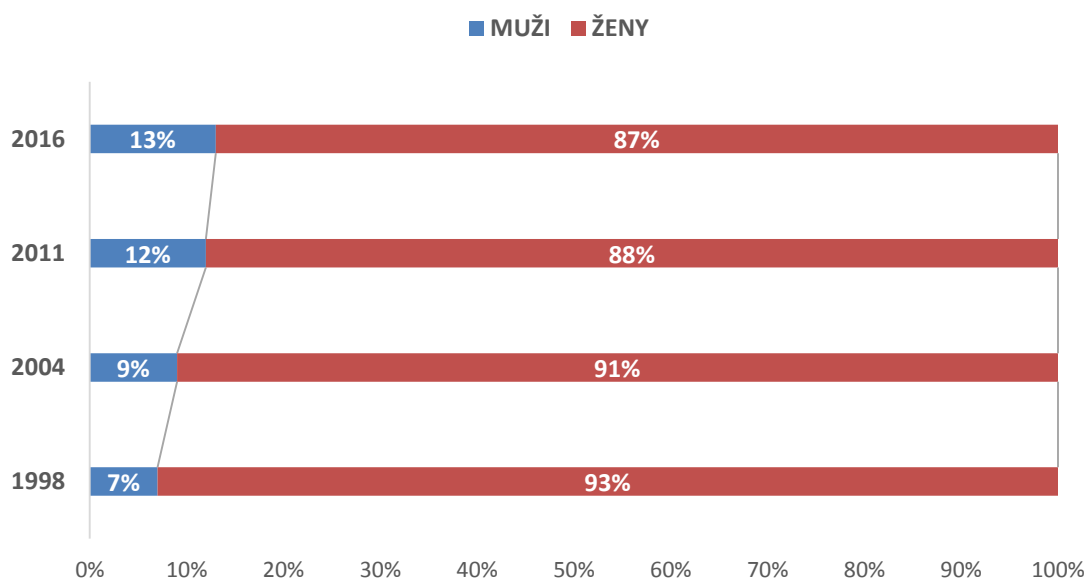
4.2 Genderové složení knihovníků

Graf 4 Genderové složení odborných zaměstnanců na knihovnických pozicích

Složení odborných zaměstnanců na knihovnických pozicích z genderového hlediska se od minulého průzkumu také příliš nezměnilo, lehce posílil počet mužů – o 1 %. Celkově v šetřených knihovnách **pracuje 87 % knihovnic a 13 % knihovníků** (oproti 12 % mužů a 88 % žen v roce 2011). Existuje ne zcela nevýrazný rozdíl mezi genderovou strukturou veřejných a specializovaných knihoven. Ve specializovaných knihovnách činí zastoupení mužů téměř jednu pětinu (19 %), což je o 8 % více než ve veřejných knihovnách, kde celkem pracuje jen 11 % mužů. Ze sledovaných skupin knihoven pak pracuje nejvíce mužů v ústředních specializovaných knihovnách (33 %) a krajských knihovnách (18 %).

Od roku 1998 do roku 2016, tedy za 18 let, sledujeme **nárůst v počtu mužů** – zaměstnanců knihovny o pět procent, tedy navýšení ze 7 % v r. 1998 na 13 % v roce 2016.

Graf 5 Trend genderové složení knihovníků

Podrobné zastoupení mužů a žen v jednotlivých typech knihoven je zobrazeno v Tabulce 5.

Tabulka 5 Genderové složení knihovníků

Typ knihovny	Muži	%	Ženy	%
Obec. knihovna	7	3 %	218	97 %
MK do 5000	11	4 %	272	96 %
MK 5-20000	41	6 %	691	94 %
MK 20-100000	76	9 %	815	91 %
MK nad 100000	21	6 %	312	94 %
Krajské	285	18 %	1261	82 %
Veřejné knihovny	441	11 %	3569	89 %
Ústř. spec. knihovna	78	33 %	161	67 %
Vysokoškolské	75	15 %	415	85 %
Výzkumné, AV ČR	20	16 %	106	84 %
Lékařské	5	8 %	57	92 %
Muzejní	14	16 %	75	84 %
Ostat. spec. knihovny	2	6 %	34	94 %
Specializované knihovny	194	19 %	848	81 %
Celkem	635	13 %	4417	87 %

Podobnou situaci z hlediska genderu zaznamenáváme v případě vedoucích pracovníků knihoven, kteří byli v tomto průzkumu podrobněji zkoumáni. Vedoucí a ředitelé knihoven jsou ve většině případů také ženy – celkem 83 %, ředitelů mužů bylo 17 %. Lehce odlišnější situaci můžeme vidět u specializovaných knihoven, ve kterých je na vedoucích pozicích 24 % mužů; v případě veřejných knihoven představují vedoucí muži 15 %.

Je určitě namístě říci, že knihovny u nás budou zřejmě ještě dlouho, možná vždy, doménou žen, což potvrzuje fakt, že v roce 2016 největší skupinu odborných zaměstnanců na knihovnických pozicích tvořily **ženy ve věku 51-60 let (28 %)** a ve věku 41-50 let (25 %).

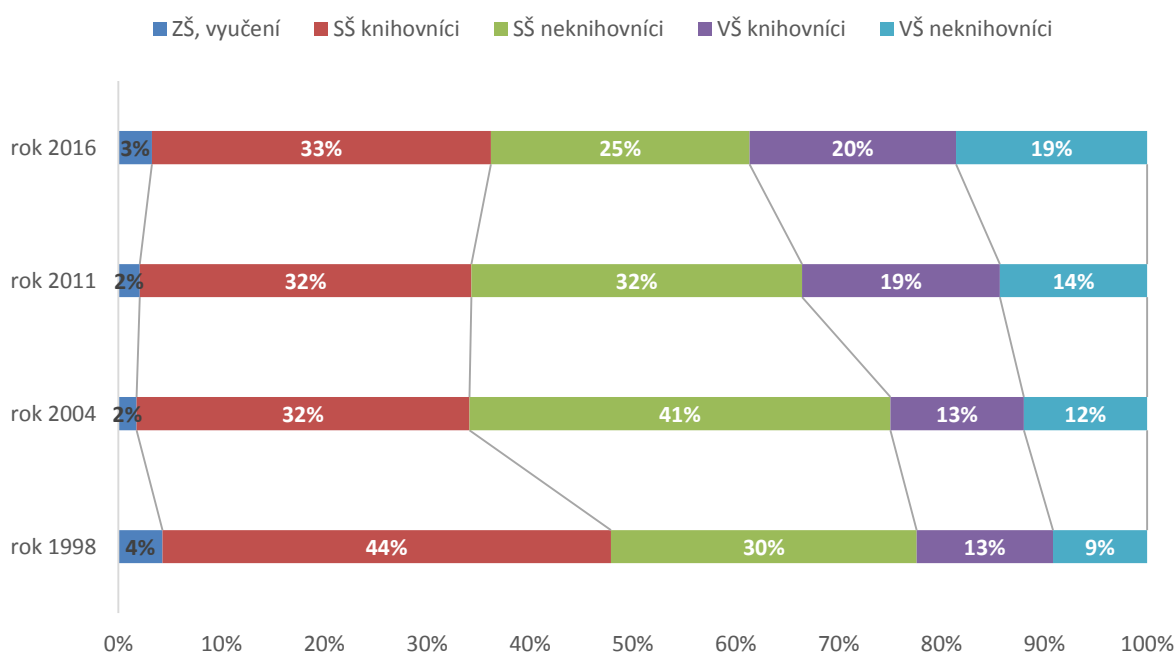
5 Vzdělání odborných pracovníků na pozici knihovník²

OTÁZKA

Odborní zaměstnanci - knihovníci v pracovním poměru - podle vzdělání

Uveďte skutečný stav fyzických osob ke dni vyplňování dotazníku, kteří mají pracovní poměr na dobu určitou i neurčitou.

Odborné knihovnické vzdělání mají všichni zaměstnanci, kteří získali odbornou přípravu z knihovnictví nebo oblasti informačních věd absolvováním vysokoškolského, vyššího odborného, středoškolského studia nebo absolvovali akreditovaný knihovnický rekvalifikační kurz nebo od roku 2016 složili příslušnou zkoušku v rámci Národní soustavy kvalifikací

Graf 6 Skladba knihovníků dle dosaženého vzdělání

Dosažené vzdělání odborných pracovníků na pozici knihovník bylo dalším ze stěžejních témat zjišťovaných v analýze. Jedná se o tradičně zkoumané téma, takže opět můžeme srovnávat s dřívějšími výsledky a sledovat dlouhodobé trendy.

Oproti výsledkům minulé analýzy má největší počet pracovníků **na pozici knihovník středoškolské knihovnické vzdělání**, a to 1666, tedy 33 % (v této skupině jsou započítáni i pracovníci s knihovnickým VOŠ vzděláním). Významný posun je vidět v případě **středoškolského neknihovnického vzdělání**; v minulém průzkumu toto vzdělání vykazovalo 32 % zaměstnanců knihoven, nyní už jen 25 % (také včetně VOŠ).

Naopak nárůst je vidět v případě **vysokoškolského neknihovnického vzdělání** – 19 % oproti 14 % v roce 2011. V případě vysokoškolského knihovnického vzdělání i dalších typů vzdělání zůstávají výsledky ve srovnání s předchozím průzkumem obdobné.

Obecně pak můžeme říci, že od roku 1998 se postupně zvýšil podíl odborných pracovníků na knihovnických pozicích s vysokoškolským vzděláním a v roce 2016 dosahoval téměř 40 %. Zároveň se analogicky s touto změnou zmenšuje podíl pracovníků se středoškolským vzděláním (o 6 %). Navíc oproti předchozím průzkumům v případě středoškolského vzdělání začíná převládat oborové vzdělání knihovnické.

² Do této kategorie zařazujeme pozice akvizitér, katalogizátor, knihovník ve správě fondu, referenční knihovník, knihovník v přímých službách, knihovník v oddělení pro děti, metodik, správce digitálních knihoven, systémový knihovník, lektor.

Středoškolské knihovnické vzdělání je převládajícím typem vzdělání ve většině **veřejných knihoven** s výjimkou obecních, ve kterých převládají pracovníci se středoškolským neknihovnickým vzděláním. Dalším nejčastějším typem vzdělání pracovníků ve veřejných knihovnách je středoškolské neknihovnické vzdělání, u velkých městských a krajských knihoven pak vysokoškolské magisterské knihovnické vzdělání.

V případě **specializovaných knihoven** je také převažujícím typem vzdělání středoškolské knihovnické, ovšem již ne tak jednoznačně. Poměry mezi středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými pracovníky jsou vyrovnanější a v několika typech specializovaných knihoven mají knihovníci převážně jiné než středoškolské knihovnické vzdělání. Např. v knihovnách ústavů AVČR má většina odborných pracovníků na knihovnických pozicích vysokoškolské vzdělání a v ústředních specializovaných pak středoškolské neknihovnické vzdělání. Celkový přehled dosaženého vzdělání odborných pracovníků na knihovnických pozicích za všechny typy knihoven jsou k nalezení v tabulkách č. 6 a 7.

Tabulka 6 - Veřejné knihovny, vzdělanostní struktura pracovníků na knihovnických pozicích v roce 2016

	Obecní knihovny		MK do 5 tis. obyv.		MK 5-20 tis. obyv.		MK 20-100 tis. obyv.		MK nad 100 tis. obyv.		Krajské knihovny	
ZŠ	2	1%	2	1%	5	1%	4	0%	1	0%	8	1%
Vyučení, SŠ bez maturity	6	3%	14	5%	23	3%	23	3%	11	3%	51	3%
SŠ všeobecné	31	14%	38	13%	67	9%	57	6%	24	7%	107	7%
SŠ knihovnické	61	27%	97	34%	271	37%	354	40%	144	40%	381	25%
SŠ neknihovnické	68	30%	63	22%	145	20%	135	15%	30	8%	243	16%
VOŠ knihovnické	7	3%	9	3%	17	2%	16	2%	6	2%	37	2%
VOŠ neknihovnické	4	2%	7	2%	7	1%	9	1%	0	0%	13	1%
VŠ Bc. knihovnické	11	5%	5	2%	34	5%	55	6%	31	9%	71	5%
VŠ Bc. neknihovnické	8	4%	15	5%	32	4%	58	7%	9	3%	91	6%
VŠ magisterské knihovnické	6	3%	7	2%	46	6%	83	9%	58	16%	261	17%
VŠ magisterské neknihovnické	21	9%	26	9%	80	11%	77	9%	44	12%	246	16%
VŠ doktorandské knihovnické	0	0%	0	0%	2	0%	6	1%	0	0%	9	1%
VŠ doktorandské neknihovnické	1	0%	0	0%	1	0%	1	0%	1	0%	19	1%
Celkem	226	100%	283	100%	730	100%	878	100%	359	100%	1537	100%

Tabulka 7 - Specializované knihovny, vzdělanostní struktura pracovníků na knihovnických pozicích v roce 2016

	Ústřední specializ.		VŠ knihovny		Knihovny ústavů AVČR		Lékařské knihovny		Muzejní knihovny		Ostatní specializ.	
	absol.	rel.	absol.	rel.	absol.	rel.	absol.	rel.	absol.	rel.	absol.	rel.
ZŠ	3	1%	5	1%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Vyučení, SŠ bez maturity	3	1%	2	0%	2	2%	0	0%	0	0%	0	0%
SŠ všeobecné	17	7%	13	3%	8	6%	6	10%	3	3%	4	11%
SŠ knihovnické	26	11%	138	28%	20	16%	20	32%	23	26%	10	28%
SŠ neknihovnické	77	32%	55	11%	10	8%	11	17%	6	7%	4	11%
VOŠ knihovnické	6	3%	16	3%	4	3%	3	5%		0%	0	0%
VOŠ neknihovnické	2	1%	4	1%	1	1%	1	2%	1	1%	0	0%
VŠ Bc. knihovnické	4	2%	47	10%	4	3%	6	10%	7	8%	3	8%
VŠ Bc. neknihovnické	4	2%	18	4%	3	2%	1	2%	2	2%	0	0%
VŠ magisterské knihovnické	56	23%	108	22%	33	26%	9	14%	19	21%	7	19%
VŠ magisterské neknihovnické	26	11%	70	14%	33	26%	5	8%	18	20%	6	17%
VŠ doktorandské knihovnické	8	3%	6	1%	5	4%	1	2%	6	7%	1	3%
VŠ doktorandské neknihovnické	7	3%	6	1%	5	4%		0%	4	4%	1	3%
Celkem	239	100%	488	100%	128	100%	63	100%	89	100%	36	100%

Jak již bylo naznačeno v úvodu, typické jsou rozdíly ve vzdělanostní struktuře pracovníků na knihovnických pozicích ve **veřejných a specializovaných knihovnách**. Ve specializovaných knihovnách pracuje na knihovnických pozicích přes polovinu vysokoškolsky vzdělaných odborných zaměstnanců (52 %), ve veřejných knihovnách je to jen 35 % pracovníků. Rozdíly také najdeme na úrovni středoškolského vzdělání. Ve veřejných knihovnách je pracovníků se středoškolským knihovnickým vzděláním 35 %, ve specializovaných knihovnách jen 26 %. Také podíl středoškoláků s neknihovnickým vzděláním je ve veřejných knihovnách vyšší.

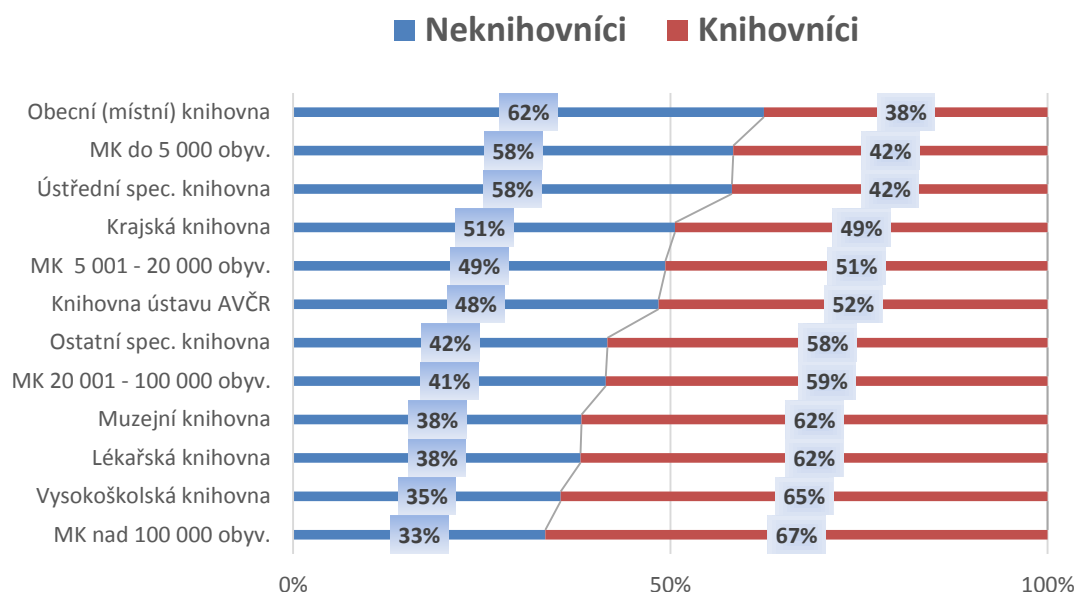
Oproti roku 2011 se celkově počet knihovníků vysokoškoláků zvýšil o 5 %, a to z 34 % na 39 % v roce 2016. Ve veřejných knihovnách v roce 2011 pracovalo na knihovnických pozicích 29 % vysokoškoláků, vidíme tedy nárůst o 6 % na 35 % v roce 2016. Ve specializovaných knihovnách se poměr také zvýšil ze 48 % vysokoškoláků na 52 % v r. 2016.

Tabulka 8 - % pracovníků na knihovnických pozicích podle vzdělání ve veřejných a specializovaných knihovnách

	ZŠ	SŠ knihovnické	SŠ neknihovnické	VŠ knihovnické	VŠ neknihovnické
Veřejné knihovny	4 % (150)	35 % (1400)	26 % (1048)	17 % (685)	18 % (730)
Specializované knihovny	1 % (15)	26 % (266)	21 % (223)	32 % (330)	20 % (209)
Celkem knihovny	3 % (165)	33 % (1666)	25 % (1271)	20 % (1015)	19 % (939)

Pokud bychom měli otázku vzdělání zjednodušit na to, zda knihovníci mají odborné knihovnické vzdělání či vzdělání v jiném oboru, došli bychom se následujících výsledků: od minulého průzkumu lehce stoupl počet knihovníků se středoškolským knihovnickým vzděláním (o 1 %) a podobně skupina vysokoškolsky vzdělaných knihovníků. Naopak poklesla skupina středoškoláků s neknihovnickým vzděláním (z 32 % na 25 %) a stoupl podíl pracovníků s VŠ vzděláním v jiném oboru (z 14 % na 19 %). Celkově pak můžeme konstatovat, že v knihovnách, které se zúčastnily průzkumu, pracuje na knihovnických pozicích 52 % odborně vzdělaných knihovníků a 48 % odborných pracovníků se vzděláním v jiném oboru. Poměr zůstává totožný jako v roce 2011.

Nejvíce pracovníků s neknihovnickým vzděláním pracuje logicky v malých veřejných knihovnách do 5 tisíc obyvatel, ale také překvapivě v ústředních specializovaných knihovnách. Také v krajských knihovnách překvapivě převládá počet knihovníků s neknihovnickým vzděláním. Naopak největší zastoupení knihovníků s oborovým vzděláním najdeme ve velkých veřejných knihovnách v městech nad 100 tis. obyvatel a ve vysokoškolských, lékařských a muzejních knihovnách.

Graf 7 Poměr pracovníků s neknihovnickým vzděláním na knihovnických pozicích

Vzdělání vedoucích a ředitelů knihoven bylo také předmětem šetření. Nadpoloviční většina ředitelů a vedoucích (64 %) je vysokoškolsky vzdělaných a dále 35 % má středoškolské nebo vyšší odborné vzdělání (většinou v menších veřejných knihovnách). V případě specializovaných knihoven je drtivá většina vedoucích knihoven vysokoškolsky vzdělaná, celkem 92 %. Ve veřejných knihovnách naopak je to jen o málo více než polovina (56 %).

Pokud se podíváme na **oborovou kvalifikaci**, zjistíme, že vedoucí pracovníci se středoškolským nebo vyšším odborným vzděláním mají většinou oborové knihovnické vzdělání (73 %). U vysokoškolsky vzdělaných vedoucích pracovníků již knihovnické vzdělání nepřevažuje – 49 % vedoucích má knihovnické vysokoškolské vzdělání a 51 % vzdělání neknihovnické.

Shrnutí

Pozitivním jevem je, že se zvyšuje počet vysokoškolsky vzdělaných knihovníků, v roce 2016 jich bylo téměř 40 %, v roce 2011 to bylo jen 34 % knihovníků. Dalším pozitivem je, že na středoškolské úrovni, což je nejčastější typ vzdělání knihovníků, začíná převládat vzdělání v oboru knihovnictví. Přesto platí, že téměř polovina (48 %) odborných pracovníků na knihovnických pozicích nemá knihovnické vzdělání, ale vzdělání v jiném oboru. A to i přesto, že jako oborově vzdělaní se vykazují i absolventi rekvalifikačních kurzů, tedy pracovníci s původním vzděláním v jiném oboru. Uvidíme, zda po uvedení Konceptu celoživotního vzdělávání knihovníků do praxe se začne tento poměr měnit.

6 Rozdělení odborných pracovníků knihovníků do jednotlivých knihovnických pozic

OTÁZKA

Proveďte analýzu rozdělení zaměstnanců do jednotlivých odborných knihovnických pozic ve vaší knihovně.

Uveďte počet úvazků fyzických osob, které působí na jednotlivých pozicích podle dosaženého vzdělání zaměstnanců. Vycházejte z reálného počtu fyzickým zaměstnanců včetně neobsazených míst. V případě, že zaměstnanec zastává více pozic, rozdělte pozici (úvazek) kvalifikovaným odhadem.

Jedná se o nově zařazenou otázku v analýze, proto není možné srovnání s předchozími lety. Cílem této otázky bylo zjistit, jaké jsou objemy úvazků na jednotlivých odborných knihovnických pozicích ve veřejných a specializovaných knihovnách. Zároveň měly knihovny uvést, u kolika pracovníků (úvazků) je nutná rekvalifikace. Počty úvazků měly knihovny rozdělit podle dosaženého stupně vzdělání – SŠ, VOŠ, VŠ. Otázku vyplňovaly pouze knihovny s více než 5 zaměstnanci. Výsledky mohou být podstatné a přínosné pro přípravu rekvalifikačních, inovačních i specializačních kurzů v souladu s novou Konceptí celoživotního vzdělávání knihovníků, případně také jako podklad při přípravě nového Katalogu prací.

Pozice, u kterých byl zjišťován objem úvazků, byly následující:

- akvizitér
- katalogizátor
- knihovník ve správě fondu
- referenční knihovník
- knihovník v přímých službách
- knihovník v oddělení pro děti
- metodik
- správce digitálních knihoven
- systémový knihovník
- ostatní odborní knihovníci (nejčastěji uvádění ředitelé a vedoucí knihoven, lektori).

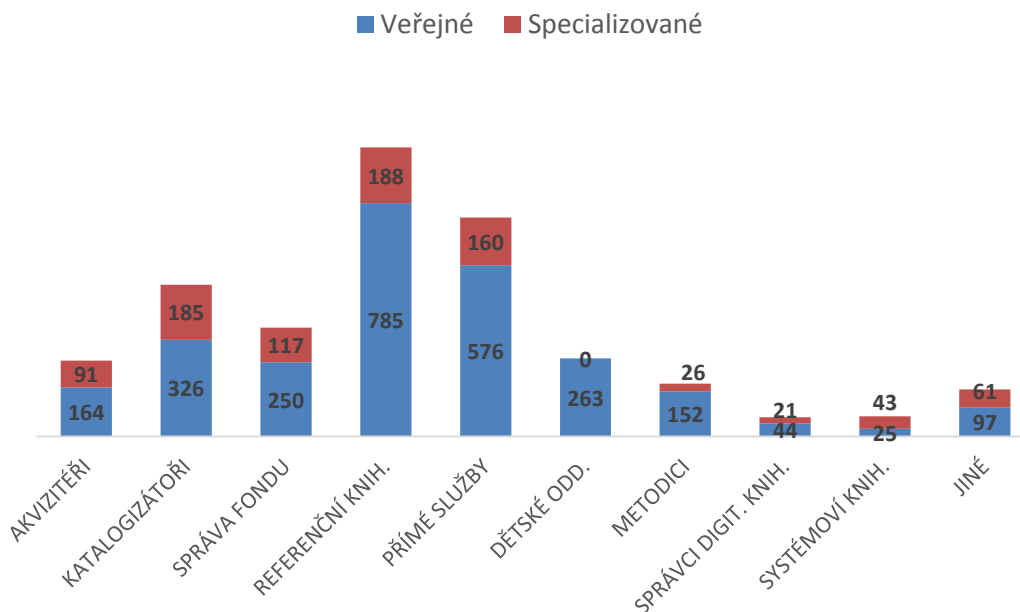
Následně byly tyto pozice soustředěny do obecnějších skupin podle převládajícího typu práce a to následovně:

služby (referenční knihovník, přímé služby, dětský knihovník)

knihovní fond (akvizitér, katalogizátor, správa fondu)

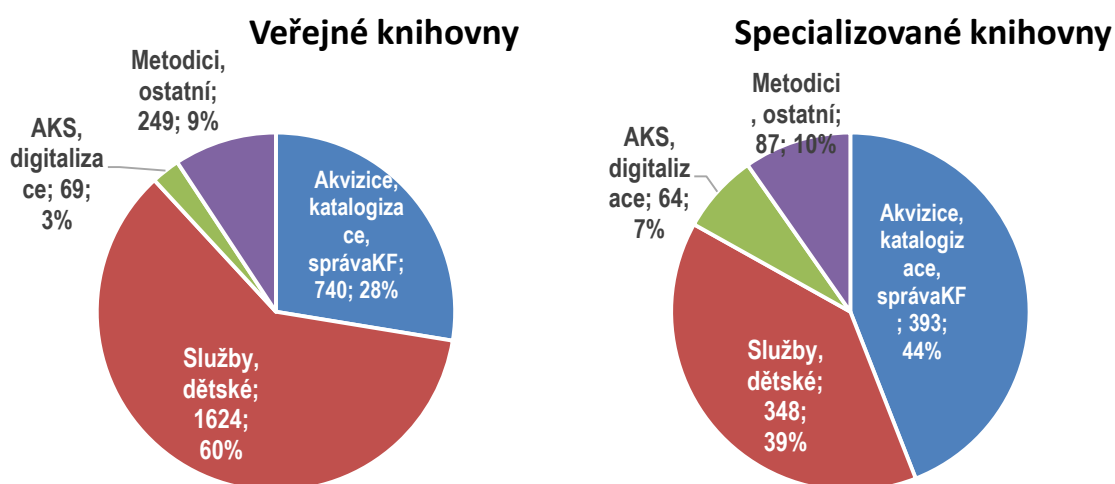
metodika a ostatní (metodici, ostatní)

digitalizace, AKS (správce digitálních knihoven, systémový knihovník)

Graf 8 Rozdělení úvazků u odborných knihovnických pozicích

Celkově převažují **knihovníci pracující ve službách**, na těchto pozicích pracuje více než polovina všech vykázaných úvazků (55 %). Zhruba třetinu pozic zaujímají knihovníci zabývající se **knihovním fondem**. Rozložení se liší ve **veřejných a specializovaných** knihovnách. Ve veřejných knihovnách pracuje ve službách 60 % knihovníků. Ve specializovaných knihovnách nepatrně převažují knihovníci na pozicích zabývajících se knihovním fondem (akvizitěři, katalogizátoři, správa KF), kterých je 44 %, nad pracovníky ve službách, kterých ve specializovaných knihovnách pracuje 39 %. Na ostatních pozicích (správci digitálních knihoven, metodici, systémoví knihovníci a jiné) pracuje ve veřejných knihovnách 12 %, ve specializovaných 17 % knihovníků.

Graf 9 a 10 Vzájemné proporce knihovnických pozic

Tabulka 9 - Celkové rozložení úvazků na pozicích ve veřejných a specializovaných knihovnách

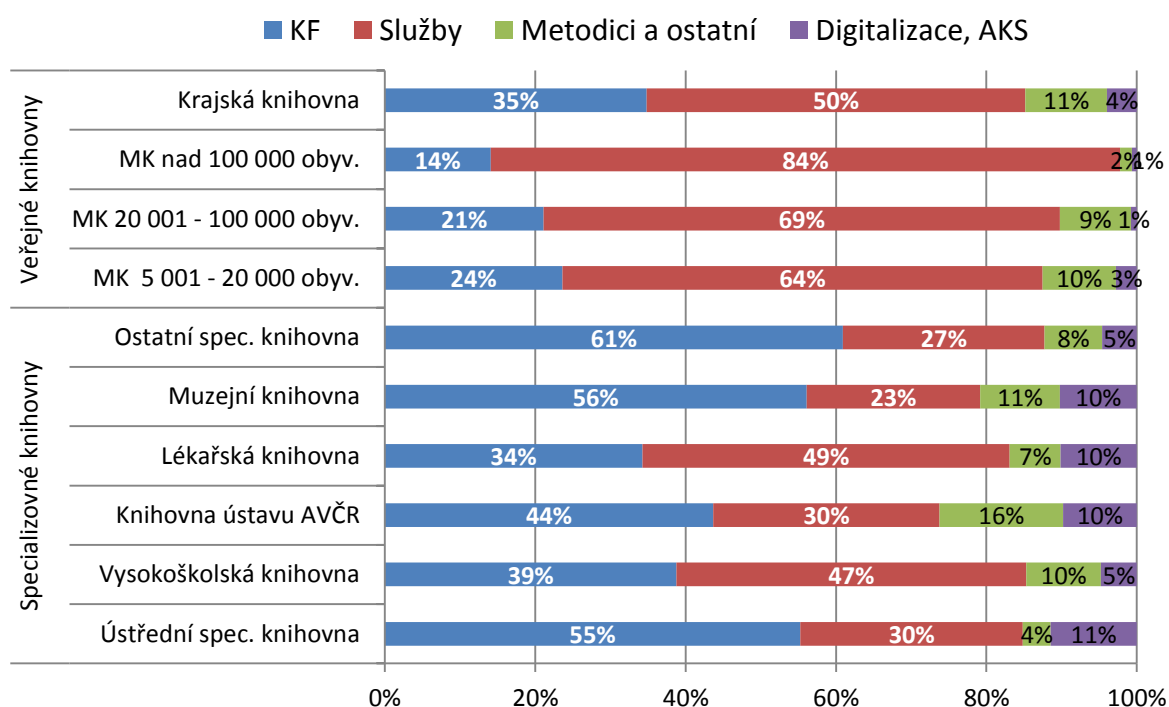
CELKEM	Veřejné knihovny		Specializované knihovny		Celkem	
	Počet úvazků		Počet úvazků		Počet úvazků	
	Veřejné	%	Specializované	%	Celkem	%
AKVIZITÉŘI	164	6 %	91	10 %	256	7 %
KATALOGIZÁTOŘI	326	12 %	185	21 %	511	14 %
SPRÁVA FONDU	250	9 %	117	13 %	367	10 %
REFERENČNÍ KNIH.	785	29 %	188	21 %	973	27 %
PŘÍMÉ SLUŽBY	576	21 %	160	18 %	736	21 %
DĚTSKÉ ODD.	264	10 %	0	0 %	264	7 %
METODICI	153	6 %	26	3 %	179	5 %
SPRÁVCI DIGIT. KNIH.	44	2 %	21	2 %	65	2 %
SYSTÉMOVÍ KNIH.	25	1 %	43	5 %	68	2 %
JINÉ	98	4 %	61	7 %	159	4 %
Celkem	2686	100 %	892	100 %	3577	100 %

Rozdíly v počtech pracovníků na jednotlivých pozicích se samozřejmě také liší podle jednotlivých typů knihoven, podle toho, jaké je jejich zaměření a které oblasti potřebují nejvíce personálně pokrýt.

Nejvíce knihovníků ve službách pracuje ve velkých městských knihovnách (84 %), především pak v přímých službách. V krajských knihovnách, které mají archivní a konzervační funkce, se 35 % knihovníků zabývá knihovním fondem, což je nejvíce z veřejných knihoven. V krajských knihovnách také samozřejmě pracuje nejvíce metodiků (52 % ze všech veřejných knihoven), jelikož krajské knihovny jsou centrem metodické práce v kraji.

Specializované knihovny mají logicky svým specifickým zaměřením menší počty uživatelů, proto ve službách nepracuje tolik zaměstnanců jako ve veřejných knihovnách. Výjimkou jsou vysokoškolské knihovny a lékařské knihovny, kde jsou pozice ve službách poměrně výrazněji zastoupeny a pracuje zde zhruba polovina knihovníků.

Naopak péče o fond, jeho akvizice a zpracování je náročnější než ve veřejných knihovnách a vyžaduje větší personální pokrytí. Nejvíce se práci s knihovními fondy zabývají knihovníci v ostatních specializovaných knihovnách (61 %), muzejních (56 %) a ústředních specializovaných knihovnách (55 %). V některých typech knihoven (muzejní knihovny, knihovny ústavů AVČR) se ještě přidává digitalizace knihovních fondů.

Graf 11 Rozložení úvazků na sloučených pozicích

6.1 Potřeba rekvalifikace

OTÁZKA

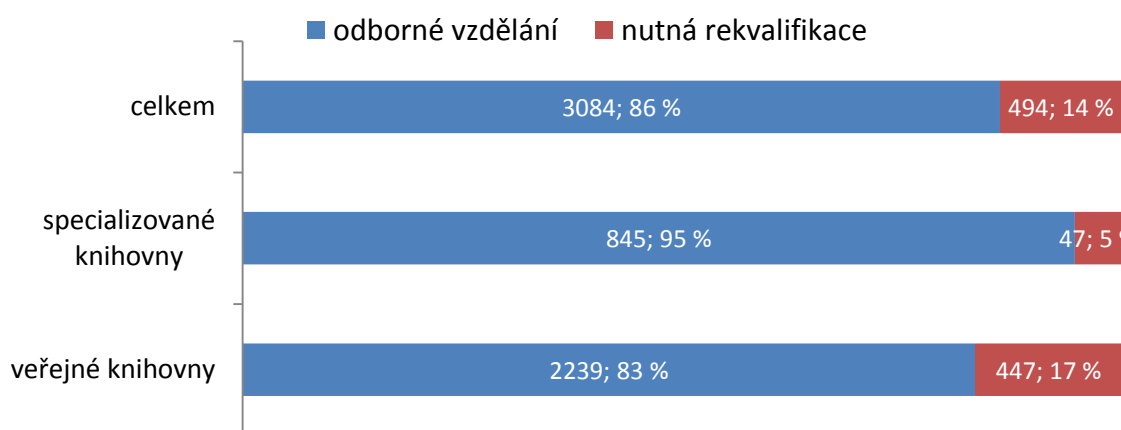
Proveďte analýzu rozdělení zaměstnanců do jednotlivých odborných knihovnických pozic ve vaší knihovně.

Uveďte počet zaměstnanců (celé úvazky), kteří by se měli rekvalifikovat, tj. nemají odbornou kvalifikaci v oboru a nemají praxi na této pozici deset a více let.

Jestliže je nižší knihovnická pozice obsazena pracovníkem s neknižovnickým vzděláním, byť vyššího stupně (např. středoškolské knihovnické místo obsazené vysokoškolákem jiného oboru), uveďte ho na adekvátní (tedy např. středoškolské) pozici, s potřebou adekvátního, tedy nižšího (např. středoškolského) vzdělání, resp. rekvalifikace.

Z otázky týkající se vzdělání knihovníků vyplynulo, že 48 % odborných zaměstnanců na knihovnických pozicích nemá odborné knihovnické vzdělání. To příliš nekorresponduje s výsledky zjištěnými touto otázkou. Bylo zjištěno, že z celkových 3 577 úvazků na knihovnických pozicích je údajně nutná rekvalifikace pouze v případě 494 úvazků, což představuje jen 14 % z celkového počtu úvazků. Tento rozpor ale zmírňuje formulace položené otázky, u které bylo doporučeno, aby pracovníci, kteří na knihovnické pozici pracují deset a více let, byli zařazeni jako ti, kteří mají ukončené odborné knihovnické vzdělání.

Výsledky potvrzují, že větší potřeba rekvalifikace pracovníků na odborných pozicích se objevuje ve **veřejných knihovnách** – celkově byla zjištěna potřeba rekvalifikace u **17 % úvazků**, ve **specializovaných knihovnách je to jen 5 %** úvazků ze všech úvazků na jednotlivých pozicích.

Graf 12 Počty sledovaných úvazků

Většina úvazků, které by měly projít rekvalifikací, je ve veřejných knihovnách (90 %), zbývajících 10 % náleží specializovaným knihovnám. Pokud je podrobněji prozkoumáme, zjistíme, že největší objemy úvazků k rekvalifikaci jsou na pozicích, které jsou nejvíce obsazované. To znamená v případě veřejných knihoven největší počet u **referenčních knihovníků** (36 %), **knihovníků v přímých službách** (21 %) a **dětských knihovníků** (13 %).

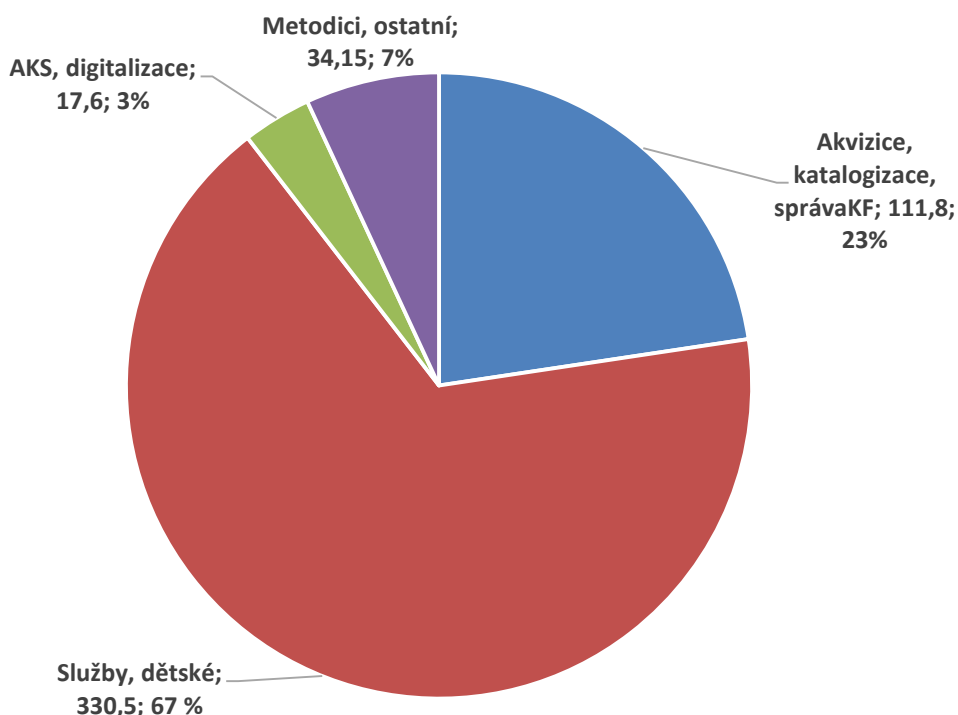
Ve specializovaných knihovnách je nejvíce úvazků k rekvalifikaci na pozici **referenční knihovník**, ale na rozdíl od veřejných knihoven následují pozice **katalogizátorů** (25 % úvazků) a **knihovníků ve správě fondů** (22 %).

Objem ostatních pozic, jako jsou metodici, správci digitálních knihoven, systémoví knihovníci a jiné, je v obou typech knihoven na stejné úrovni, potřeba rekvalifikace se zde objevuje v rozsahu 4 % až 1 %.

Tabulka 10 – nutnost rekvalifikace na jednotlivých pozicích

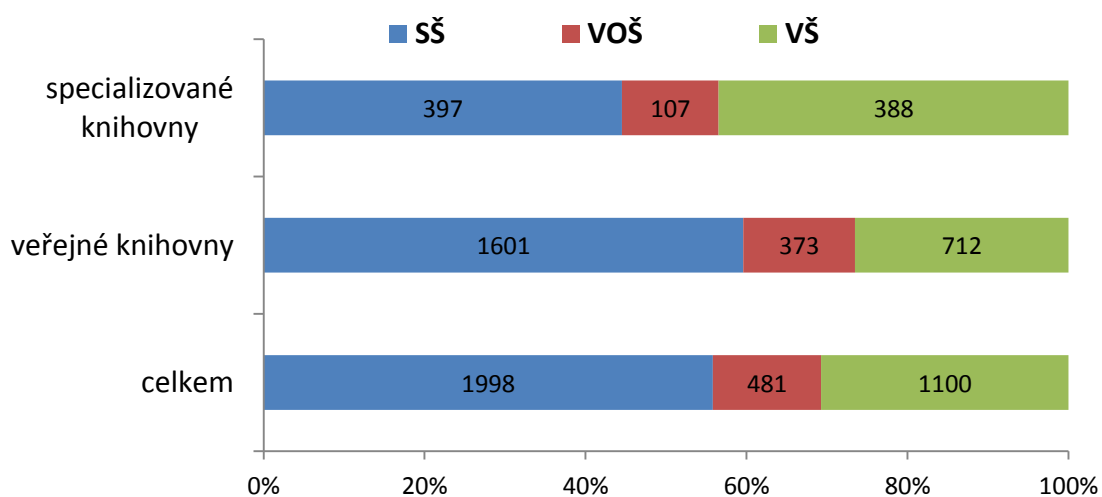
Pozice	Veřejné knihovny		Specializované knihovny		Celkem	
	počet úvazků	%	počet úvazků	%	počet úvazků	%
AKVIZITÉŘI	17,5	4 %	2,2	5 %	19,7	4 %
KATALOGIZÁTOŘI, BIBLIOGrafové	39,2	9 %	11,7	25 %	50,9	10 %
KNIHOVNÍCI VE SPRÁVĚ FONDU	31	7 %	10,2	22 %	41,2	8 %
REFERENČNÍ KNIHOVNÍCI	161	36 %	15,2	32 %	176,2	36 %
KNIHOVNÍCI V PŘÍMÝCH SLUŽBÁCH	94,5	21 %	1,1	2 %	95,6	19 %
KNIHOVNÍCI V ODDĚLENÍ PRO DĚTI	58,7	13 %	0	0 %	58,7	12 %
METODICI	18,5	4 %	1	2 %	19,5	4 %
SPRÁVCI DIGITÁLNÍCH KNIHOVEN	10	2 %	3,1	7 %	13,1	3 %
SYSTÉMOVÍ KNIHOVNÍCI	4	1 %	0,5	1 %	4,5	1 %
JINÉ	12,25	3 %	2,4	5 %	14,65	3 %
Celkem	447	100 %	47,4	100 %	494,05	100 %

Grafické rozložení úvazků, které bude nutné rekvilifikovat, ukazuje následující graf 12. Pozice jsou sdruženy do skupin podle hlavní náplně práce.

Graf 12 Počty úvazků k plánované rekvilifikaci

Pokud jde o úroveň vzdělání, je rozložení úvazků na odborných knihovnických pozicích ve veřejných a specializovaných knihovnách následující (graf 13).

Graf 13 Počty úvazků k plánované rekvilifikaci – úroveň vzdělání

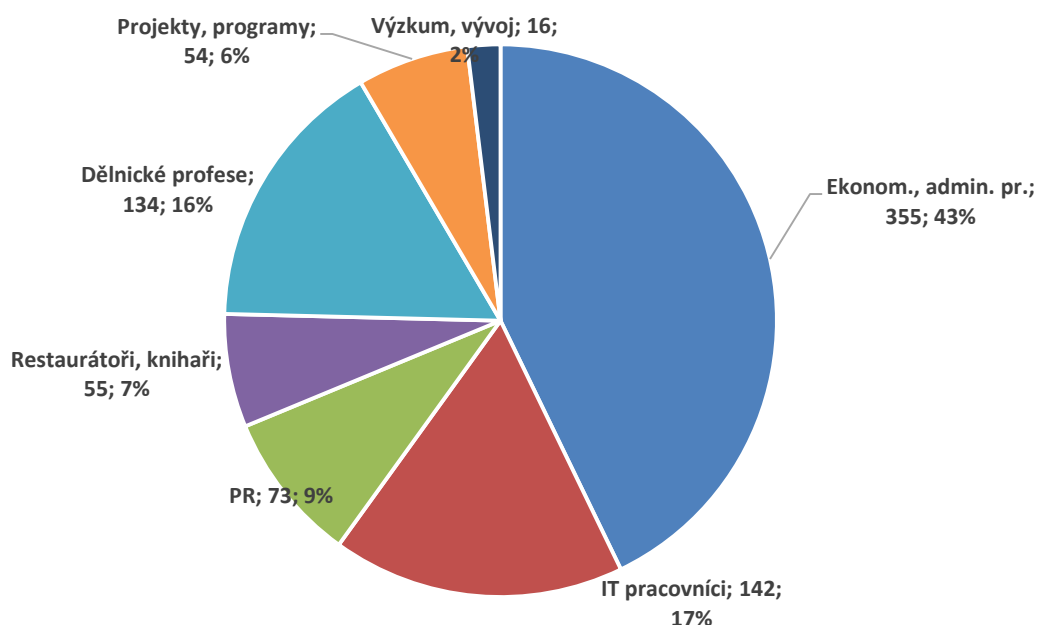
7 Neknihovnické pozice v knihovně

OTÁZKA

Jaké neknihovnické profese působí v knihovně?

Uveďte počet úvazků. Nejedná se o zaměstnance, kteří působí na knihovnických místech!

V knihovnách samozřejmě kromě knihovníků pracují i další zaměstnanci nezbytní pro správný chod knihovny. Touto otázkou jsme se snažili zjistit, které pozice to nejčastěji jsou.

Graf 14 Rozdělení ostatních pracovníků

Celkově bylo na těchto pozicích vykázáno 1018 úvazků, což zcela nekoresponduje s údaji z odpovědí na otázku o počtu zaměstnanců knihovny, kde bylo na místech pro zaměstnance THP a ostatní zaměstnance vykázáno 1262 úvazků. Tyto neknihovnické pozice se logicky objevují ve větších knihovnách, nejčastěji v krajských (téměř polovina těchto úvazků) a městských knihovnách v sídlech nad 20 tis. obyvatel (27 % úvazků).

Z těchto úvazků tvoří největší část **pozice ekonomické a administrativní** (43 %), nejčastěji je to účetní (86 úvazků), administrativní pracovník (58 úvazků), mzdový účetní (41 úvazků) nebo personalista (26 úvazků) a další pozice, jako jsou referenti, asistenti, auditoři apod. Druhá nejpočetnější skupina jsou **pracovníci IT** (17 %). Zde samozřejmě vedou správci informačních a komunikačních technologií (94 úvazků – nejvíce úvazků ze všech pozic) a další pozice, jako jsou operátoři, vývojáři apod.

V knihovnách se začínají také prosazovat pozice, které jsou zaměřené na komunikaci a propagaci aktivit knihovny směrem k veřejnosti neboli **public relations** (9 %). Nejčastěji v knihovnách pracuje pracovník vztahů k veřejnosti (46 úvazků).

V seznamu se také objevují **projektoví pracovníci**, kteří mají na starosti koordinaci projektů a programů, které se odehrávají v knihovně (6 %).

Početnou skupinou jsou logicky dělnické profese, které zajišťují důležitou podporu především ve velkých knihovnách (16% neknihovnických pozic), jsou to např. truhláři, skladníci, techničtí pracovníci a další.

Dalšími pracovníky, především ve specializovaných nebo krajských knihovnách jsou pracovníci výzkumu a vývoje a pracovníci pečující o knihy, jako je restaurátor či konzervátor

Tabulka 11 a 12 - Nejčastější neknihovnické pozice, počty úvazků ve veřejných a specializovaných knihovnách

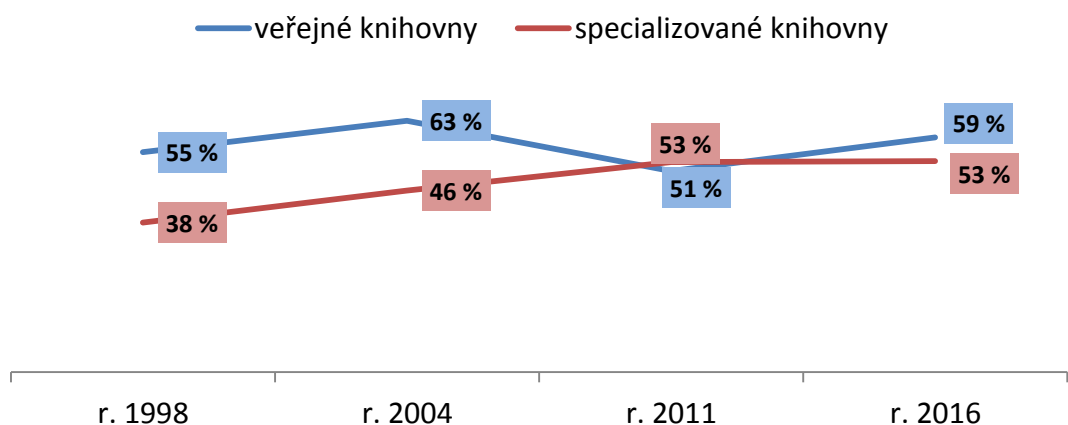
VEŘEJNÉ KNIHOVNY	Úvazky	SPECIALIZOVANÉ KNIHOVNY	Úvazky
Účetní	78	Správce ICT	19
Správce ICT	76	Administrativní pracovník	15
Technický pracovník	61	Účetní	8
Administrativní pracovník	43	Operátor ICT	8
Pracovník PR	40	Referent majetkové správy	6
Mzdový účetní	38	Skladník	6
Skladník	33	Pracovník PR	6
Knihář	32	Finanční referent	6
Koordinační, projektový, pracovník	24	Koordinační, projektový, pracovník	5
Rozpočtář	23	Personalista	4
Produkční, programový a kulturně-výchovný pracovník	22	Technický redaktor	4
Personalista	21	Systémový inženýr	4

8 Věrnost instituci – zaměstnanci v pracovním poměru delším než 10 let

OTÁZKA

Kolik odborných zaměstnanců – knihovníků je ve Vaší knihovně zaměstnáno více než 10 let?

Rozdělení muži - ženy

Graf 15 Podíl knihovníků, kteří v knihovně pracují déle než 10 let

Průzkum opět potvrdil vysokou věrnost zaměstnanců své zaměstnavatelské instituci (setrvání v instituci po dobu delší než 10 let). V roce 2016 pracovalo téměř 60 % zaměstnanců veřejných knihoven v instituci déle než 10 let, ve specializovaných knihovnách to bylo 53 % zaměstnanců. Jde o mírný nárůst oproti výsledkům předchozího průzkumu (2011) u veřejných knihoven, ve specializovaných knihovnách ke změně nedošlo. Od roku 1998 je procento zaměstnanců pracujících ve veřejných knihovnách déle než 10 let vždy nadpoloviční, nejnižší hodnotu sledujeme v roce 2011

(53 %) a nejvyšší v roce 2004 (63 %). U specializovaných knihoven má křivka stoupající tendenci, v roce 1998 zde pracovalo pouze 38 % zaměstnanců více než 10 let, v roce 2011 věrnost instituci stoupla na 53 %, na této úrovni se nacházela i ve sledovaném roce 2016.

Věrnost instituci vykazuje nadpoloviční většina zaměstnanců téměř ve všech typech knihoven. Celkově o něco výraznější věrnost (71 %) sledujeme v muzejních knihovnách a ve veřejných knihovnách ve městech s 20–100 tis. obyv. (66 %). Nejnižší počet takovýchto pracovníků vykazaly ústřední specializované knihovny – 39 %, knihovny ústavů AV ČR (48 %) a ostatní specializované knihovny (47 %).

Tabulka 13 – Věrnost instituce podle typu knihovny

Typ knihovny	Ženy nad 10 let		Muži nad 10 let		Zaměstnanci celkem	% nad 10 let
Obecní (místní) knihovna	125	57 %	0	0 %	225	56 %
MK do 5 000 obyv.	159	58 %	2	18 %	283	57 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	383	55 %	10	24 %	732	54 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	543	67 %	43	57 %	891	66 %
MK nad 100 000 obyv.	179	57 %	11	52 %	333	57 %
Krajská knihovna	773	61 %	128	45 %	1546	58 %
Ústřední spec. knihovna	73	45 %	21	27 %	239	39 %
Vysokoškolská knihovna	250	60 %	30	40 %	490	57 %
Knihovna ústavu AVČR	52	49 %	8	40 %	126	48 %
Lékařská knihovna	37	65 %	3	60 %	62	65 %
Muzejní knihovna	53	71 %	10	71 %	89	71 %
Ostatní spec. knihovna	16	47 %	1	50 %	36	47 %
Celkový součet	2643	60 %	267	42 %	5052	58 %
Veřejné	2162	61 %	194	44 %	4010	59 %
Specializované	481	57 %	73	38 %	1042	53 %

Ve veřejných knihovnách setrvávají v zaměstnaneckém poměru déle než 10 let **zejména ženy** (61 %). Nejvíce jich pracuje v muzejních knihovnách (71 %) a ve veřejných knihovnách ve městech s 20 - 100 tis. obyvatel (67 %). Naopak nejméně ve specializovaných knihovnách ústředních a ostatních. Oproti minulému průzkumu sledujeme **narůstající počet zaměstnanců mužů** pracujících v knihovnách déle než 10 let (42 % oproti 32 % v roce 2011). Ve veřejných knihovnách pracuje 44 % mužů déle než 10 let, nejvíce opět v knihovnách ve městech s 20 až 100 tis. obyvateli (57 %) a v muzejních knihovnách (71 %).

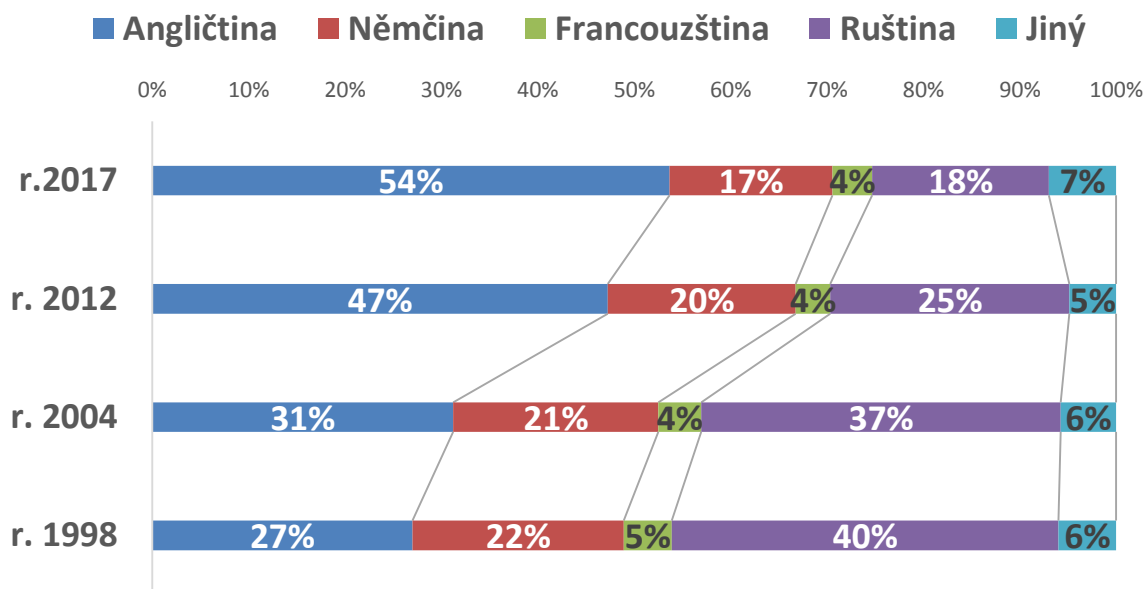
Okolnosti setrvání v pracovním poměru ovlivňují s největší pravděpodobností jak příznivé, tak nepříznivé změny na pracovním trhu a celková ekonomická situace v ČR. Věrnost knihovníků zaměstnavatelům má však stoupající tendenci i v dobách hospodářské konjunktury. Z dlouhodobého hlediska tak lze konstatovat, že zaměstnanci knihoven patří ke stabilním zaměstnancům, kteří zůstávají své instituci věrni. Částečně lze tuto stabilitu vysvětlit genderovou a věkovou strukturou zaměstnanců knihoven – převážnou část zaměstnanců knihoven tvoří ženy ve středním a vyšším věku, které dávají přednost jistému a stabilnímu zaměstnavateli před rizikem častého střídání zaměstnání. Ženy v tomto věku mají většinou děti / vnoučata / starší rodiče, což vyžaduje zvýšenou péči často zasahující nad rámec soukromého života a potřebují částečně flexibilní zaměstnání. Knihovny jsou typem zaměstnavatele, který se v tomto směru snaží vycházet svým zaměstnancům vstříc a podporuje trend sladování pracovního a soukromého života zaměstnanců.

9 Znalost jazyků

OTÁZKA

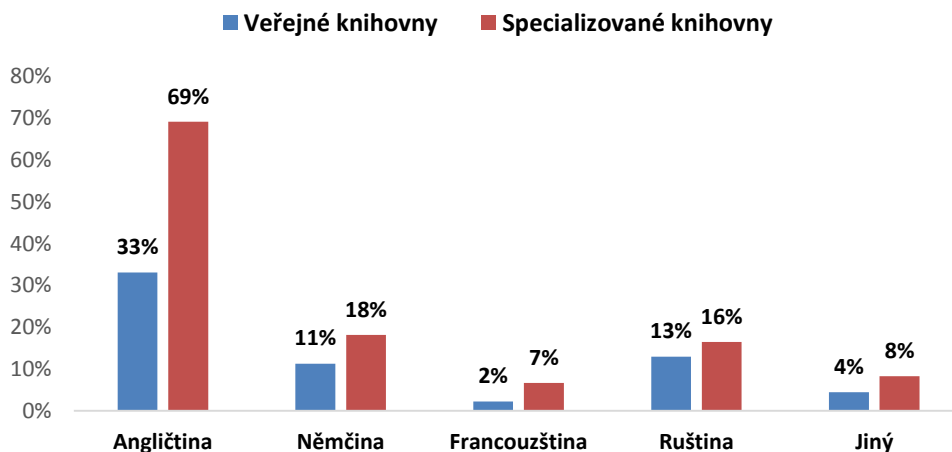
Kolik zaměstnanců knihovny ovládá aktivně cizí jazyky?

Schopnost plynule komunikovat s uživateli a informovat je o službách a činnosti knihovny

Graf 16 Vývoj jazykových znalostí zaměstnanců knihoven

V průzkumu byla také zjišťována jazyková vybavenost knihovníků, a to konkrétně ovládání následujících jazyků: angličtina, němčina, francouzština, ruština, případně jiný jazyk. Z celkového počtu pracovníků knihoven, kteří ovládají cizí jazyk, případně více jazyků (celkem 3226 pracovníků, tedy 64 % ze všech pracovníků) jich 54 % ovládá anglický jazyk. Znalost angličtiny trvale stoupá. Naopak počet pracovníků se znalostí jiných jazyků klesá. Pokles sledujeme v počtu pracovníků hovořících německy (17 % oproti 20 % v roce 2011) a především ruštiny (18 % oproti 25 % v roce 2011). Zde je pokles logický; pracovníci, kteří měli ruštinu povinnou ve školách, postupně odcházejí do důchodu. Počet pracovníků hovořících francouzsky zůstává stejný (4 %) a 7 % pracovníků je schopno domluvit se některým jiným jazykem.

Graf 17 Znalost jazyků ve veřejných a specializovaných knihovnách

Stejně jako v minulém průzkumu stále platí, že lépe jazykově vybaveni jsou knihovníci ve specializovaných knihovnách, ve kterých může být šance na uplatnění znalosti jazyků větší. U angličtiny je rozdíl mezi veřejnými a specializovanými knihovnami podstatný, ovládá ji téměř 70 % knihovníků specializovaných knihoven oproti 33 % knihovníků ve veřejných knihovnách. Také znalost němčiny je ve specializovaných knihovnách podstatně větší, například v muzejních knihovnách ovládá němčinu 31 %, v knihovnách ústavů AVČR dokonce 34 % knihovníků. Knihovníci ve specializovaných knihovnách také častěji ovládají více jazyků. Znalosti jazyků v jednotlivých typech knihoven je vyjádřena v tabulce 13.

Tabulka 14 – Znalost jazyků v jednotlivých typech knihoven

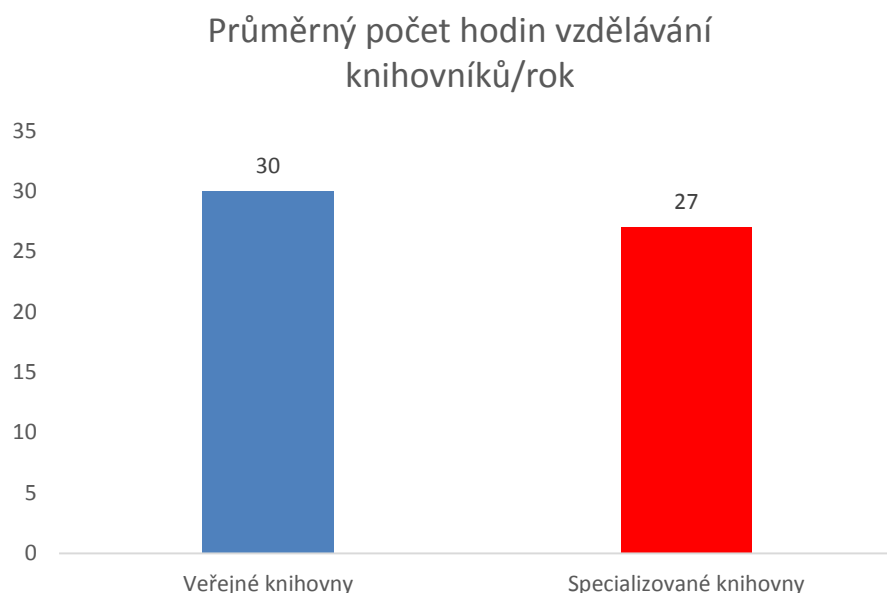
Typ knihovny	Angličtina		Němčina		Francouzština		Ruština		Jiný	
	%	počet zam.	%	počet zam.	%	počet zam.	%	počet zam.	%	počet zam.
Obecní (místní) knihovna	20%	46	11%	25	1%	3	13%	31	6%	15
MK do 5 000 obyv.	24%	58	16%	40	1%	3	16%	38	2%	4
MK 5 001 - 20 000 obyv.	36%	192	10%	53	1%	6	13%	71	2%	11
MK 20 001 - 100 000 obyv.	26%	191	8%	59	1%	7	6%	46	3%	20
MK nad 100 000 obyv.	27%	80	6%	19	1%	2	9%	27	3%	8
Krajská knihovna	41%	594	14%	200	4%	57	17%	242	7%	99
Veřejné knihovny	33%	1161	11%	396	2%	78	13%	455	4%	157
Ústřední spec. knihovna	76%	130	21%	36	9%	15	17%	30	13%	23
Vysokoškolská knihovna	73%	270	10%	36	5%	20	14%	50	5%	19
Knihovna ústavu AVČR	79%	92	34%	40	9%	10	19%	22	13%	15
Lékařská knihovna	45%	26	12%	7	5%	3	22%	13	2%	1
Muzejní knihovna	51%	40	31%	24	9%	7	20%	16	11%	9
Ostatní spec. knihovna	39%	12	23%	7	0%	0	16%	5	3%	1
Specializované knihovny	69%	570	18%	150	7%	55	16%	136	8%	68
Knihovny celkem	40%	1731	13%	546	3%	133	14%	591	5%	225

10 Průměrný počet hodin vzdělávání na pozici knihovník za rok

OTÁZKA

Kolik hodin vzdělávání absolvoval v průměru odborný zaměstnanec knihovník v roce 2016?

Kurzy, včetně jazykových, semináře, školení včetně BOZP a PO, odborné porady, stáže. Pokud podrobně nesledujete, uveďte kvalifikovaný odhad.

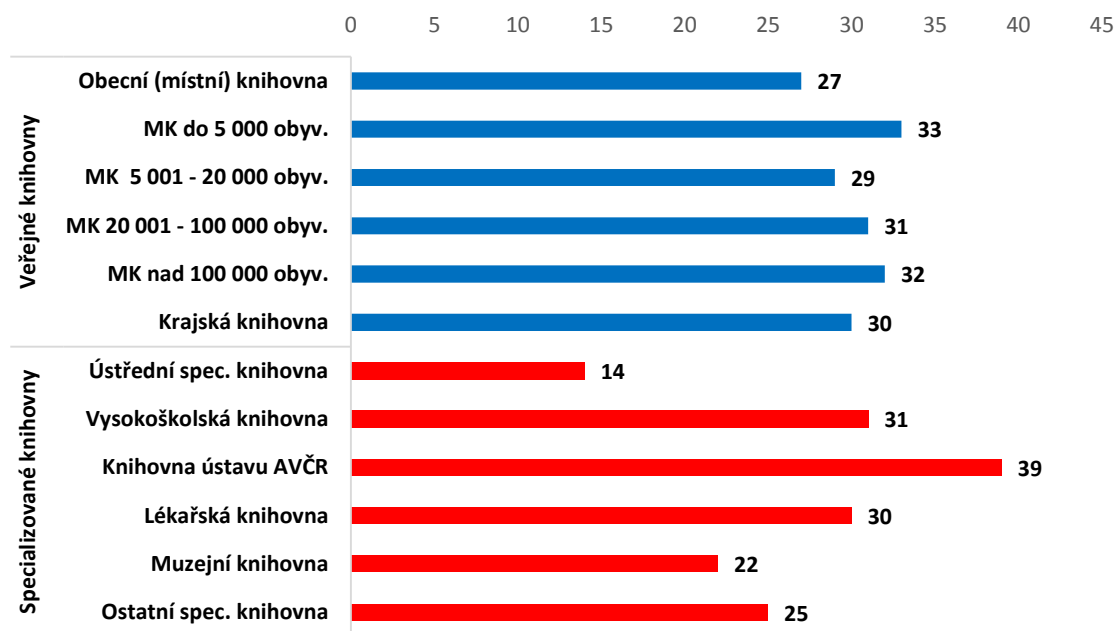
Graf 18 Průměrný počet hodin vzdělávání knihovníků/rok

Nutnost dalšího vzdělávání knihovníků je dlouhodobě diskutovaným tématem napříč knihovnickou veřejností. Schválení a implementace Koncepte celoživotního vzdělávání knihovníků³ by měla zlepšit nekoncepčnost nabídky vzdělávání pro knihovníky a stanovit jasná pravidla, která budou platná jak pro knihovny jako zaměstnavatele, tak pro jejich zaměstnance knihovníky. Součástí je standardizace objemu a frekvence dalšího vzdělávání pro knihovníky na všech odborných pozicích. Zatím však ještě nedošlo k naplňování konceptu jako celku, a proto se v rámci této problematiky na celostátní úrovni můžeme řídit pouze Standardem VKIS⁴. Ten stanovuje žádoucí objem hodin vzdělávání, který by měl absolvovat profesionální knihovník, na 48 hodin ročně.

Podle zjištěných výsledků průzkumu je průměrný počet hodin vzdělávání, které za rok absolvuje knihovník, 30 hodin v případě veřejných a 27 hodin v případě specializovaných knihoven. Rozdíly napříč jednotlivými typy knihoven je možné vidět v grafu 19. Nejvíce hodin vzdělávání za rok absolvují knihovníci knihoven ústavu AVČR (39), nejméně pak knihovníci v ústředních specializovaných knihovnách (14). Ve veřejných knihovnách je situace mnohem vyrovnanější a hodnoty se pohybují od 27 hodin (obecní knihovny) do 33 hodin ročně u knihovníků v knihovnách ve městech do 5 tis. obyvatel. V žádném z případů se hodnota neblíží Standardu VKIS.

³ Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/akce/vzdelavani>

⁴ Dostupné z: http://ipk.nkp.cz/docs/Standard_pro_dobrou_knihovnu.pdf

Graf 19 Průměrný počet hodin vzdělávání knihovníků/rok

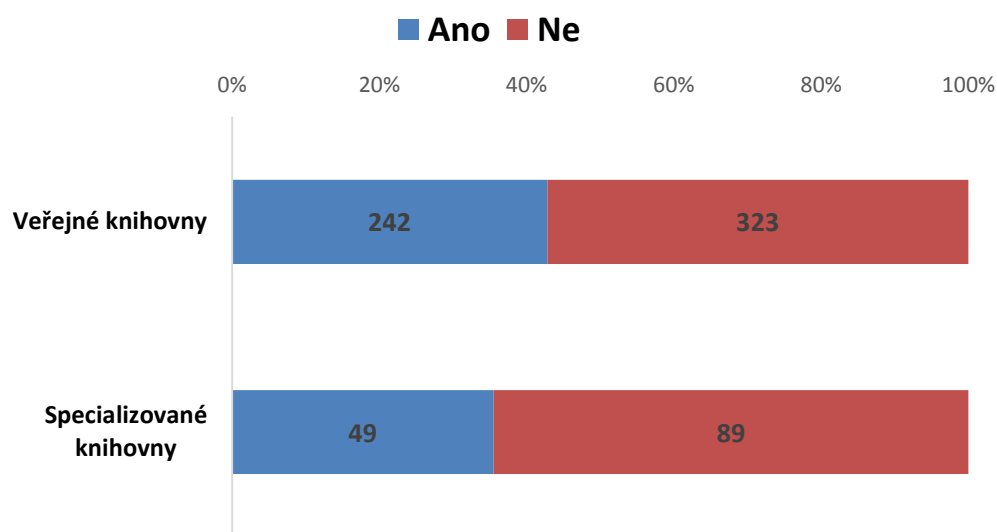
11 Dokumenty, normy, systemizace a nařízení pro personální práci v knihovnách

OTÁZKA

Má knihovna systemizovaný počet míst ve třídách?

Systemizace, tj. stanovení pevného počtu úvazků se stanovením třídy podle Katalogu prací. Týká se knihovny jako celku.

11.1 Systematizovaný počet míst ve třídách

Graf 20 Má knihovna systemizovaný počet míst ve třídách?

Knihovny měly zodpovědět otázku, zda je u nich uplatňován **systematizovaný počet míst**. Výsledky jsou poněkud zarážející – pouze 39 % knihoven má ve své instituci stanoven systematizovaný počet míst ve třídách, ve většině knihoven tedy systemizace pracovních míst neexistuje. O něco častěji najdeme systemizaci ve veřejných knihovnách (40 %), ve specializovaných knihovnách pak ve 34 % případů. Nejvíce je uplatňována v ústředních specializovaných knihovnách (67 %) a muzejních knihovnách (53 %). Z větších městských knihoven je to přibližně 50 %, ve kterých se se systemizací míst ve třídách setkáme. Podrobnější výsledky ve všech typech knihoven jsou uvedeny v tabulce 14. Systemizace pracovních míst je důležitým pomocníkem při personální práci. Ke každému pracovnímu místu je přiřazen jeho popis, definovány jsou vztahy podřízenosti a nadřízenosti, zařazení do platové třídy a další podrobnosti. Na základě tohoto systému je možné sledovat volná místa, může také pomoci při zařazování pracovníků do adekvátních platových tříd.

Tabulka 15 - „Má knihovna systematizovaný počet míst ve třídách?“

Typ knihovny	Ano	%	Ne	%
Obecní (místní) knihovna	66	35 %	120	65 %
MK do 5 000 obyv.	67	36 %	121	64 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	82	49 %	84	51 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	21	47 %	24	53 %
MK nad 100 000 obyv.	2	50 %	2	50 %
Krajská knihovna	4	27 %	11	73 %
Veřejné knihovny	582	40 %	362	60 %
Ústřední spec. knihovna	2	67 %	1	33 %
Vysokoškolská knihovna	8	25 %	24	75 %
Knihovna ústavu AVČR	4	16 %	21	84 %
Lékařská knihovna	13	36 %	23	64 %
Muzejní knihovna	17	53 %	15	47 %
Ostatní spec. knihovna	5	31 %	11	69 %
Specializované knihovny	49	34 %	95	66 %
Celkový součet	291	39 %	457	61 %

11.2 Dokumenty pro personální práci a další normativní dokumenty

OTÁZKA

Má knihovna/instituce zpracovány dokumenty pro personální práci a další normativní dokumenty? Pokud je knihovna organizační složkou nějaké instituce, uvedou se dokumenty, pokud jsou platné také pro knihovnu.

Graf 20 Úroveň zpracování dokumentů pro personální práci, % knihoven

Existence normativních dokumentů, dokumentů pro personální práci, pravidel a postupů může zjednodušit, urychlit a také právně ukotvit procesy v knihovně. Důležité jsou také dokumenty týkající

se instituce a jejího fungování, jako je organizační řád či struktura, které je potřeba mít i vzhledem k veřejnosti. Koncepce a plány jsou důležité, aby si knihovna zachovala aktuální cíle a nesklouzla pouze k rutinnímu způsobu práce, který už pro uživatele nemusí být žádoucí a atraktivní. Podmínkou je, že všechny tyto dokumenty musí být aktuální a v souladu s platnou legislativou.

Knihovny nejčastěji ke své personální práci používají popisy pracovních náplní (85 % knihoven). Další dokumenty, které knihovny většinou vlastní, jsou organizační řád (76 %), pracovní řád (70 %) a organizační struktura (70 %).

Naopak ve velmi málo knihovnách (82, tj. 11 %) existuje písemně zpracovaný plán vzdělávání nebo písemné hodnocení pracovního výkonu (163, tedy 22 %).

Obecně lze říci, že mnohem častěji se s těmito dokumenty setkáme ve specializovaných knihovnách než ve veřejných.

Tabulka 16 Popisy pracovních míst s požadavkem na kvalifikaci a popisy pracovních náplní

Typ knihovny	Popisy pracovních míst s požadavkem na kvalifikaci		Popisy pracovních náplní	
Obecní (místní) knihovna	72	39 %	144	77 %
MK do 5 000 obyv.	76	40 %	154	82 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	70	42 %	156	94 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	14	31 %	44	98 %
MK nad 100 000 obyv.	1	25 %	3	75 %
Krajská knihovna	6	40 %	14	93 %
Ústřední spec. knihovna	2	67 %	3	100 %
Vysokoškolská knihovna	20	63 %	28	88 %
Knihovna ústavu AVČR	20	80 %	21	84 %
Lékařská knihovna	23	64 %	32	89 %
Muzejní knihovna	16	50 %	27	84 %
Ostatní spec. knihovna	5	31 %	11	69 %
celkem	325	43 %	637	85 %
veřejné knihovny	239	40 %	515	85 %
specializované knihovny	86	60 %	122	85 %

Popisy pracovních náplní patří k častěji se objevujícím dokumentům v knihovnách. Popisy pracovních náplní má 85 % knihoven jak veřejných, tak specializovaných. **Popisy pracovních míst s požadavkem na kvalifikaci** nejsou již tak častým dokumentem, a to především ve veřejných knihovnách – má je pouze 40 % veřejných knihoven, překvapivě spíše menší knihovny. Najdeme je v 60 % specializovaných knihoven. Tabulka 16.

Tabulka 17 Organizační struktura, organizační řád, pracovní řád

	Organizační struktura		Organizační řád		Pracovní řád	
Obecní (místní) knihovna	103	55 %	123	66 %	109	59 %
MK do 5 000 obyv.	107	57 %	125	66 %	123	65 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	129	78 %	139	84 %	137	83 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	45	100 %	42	93 %	34	76 %
MK nad 100 000 obyv.	4	100 %	4	100 %	3	75 %
Krajská knihovna	14	93 %	14	93 %	12	80 %
Ústřední spec. knihovna	3	100 %	3	100 %	2	67 %
Vysokoškolská knihovna	30	94 %	29	91 %	20	63 %
Knihovna ústavu AVČR	23	92 %	22	88 %	20	80 %
Lékařská knihovna	26	72 %	30	83 %	29	81 %
Muzejní knihovna	26	81 %	27	84 %	24	75 %
Ostatní spec. knihovna	12	75 %	12	75 %	10	63 %
celkem	522	70 %	570	76 %	523	70 %
veřejné knihovny	402	67 %	447	74 %	418	69 %
specializované knihovny	120	83 %	123	85 %	105	73 %

Organizační struktura se objevuje téměř ve všech veřejných knihovnách ve městech nad 20 tis. obyvatel. Existence tohoto dokumentu převažuje i ve specializovaných knihovnách – 83 % specializovaných knihoven má vypracovanou organizační strukturu. **Organizační řád** je obecnější dokument než organizační struktura a objevuje se v knihovnách ještě častěji, 85 % knihoven má tento dokument vypracován.

Existenci **pracovního řádu** uvádí 70 % knihoven. Tabulka 17.

Tabulka 18 Písemně zpracovaná koncepce/strategie dalšího rozvoje, písemně zpracovaný plán vzdělávání

	Písemně zpracovaná koncepce/strategie dalšího rozvoje		Písemně zpracovaný plán vzdělávání	
Obecní (místní) knihovna	27	15 %	16	9 %
MK do 5 000 obyv.	27	14 %	16	9 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	43	26 %	17	10 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	15	33 %	4	9 %
MK nad 100 000 obyv.	3	75 %	1	25 %
Krajská knihovna	12	80 %	4	27 %
Ústřední spec. knihovna	3	100 %		0 %
Vysokoškolská knihovna	25	78 %	5	16 %
Knihovna ústavu AVČR	14	56 %	2	8 %
Lékařská knihovna	14	39 %	13	36 %
Muzejní knihovna	19	59 %	1	3 %
Ostatní spec. knihovna	7	44 %	3	19 %
celkem	209	28 %	82	11 %
veřejné knihovny	127	21 %	58	10 %
specializované knihovny	82	57 %	24	17 %

Koncepce a plány zaměřené na další rozvoj instituce či jejích dílčích činností nemají knihovny zpracovány příliš často. **Koncepce/strategie dalšího rozvoje** se však stává v poslední době nezbytným nástrojem, který určuje směřování knihovny. Přesto tento dokument zpracovalo pouze 28

% knihoven. Častěji jsou to specializované knihovny (57 %), ve veřejných knihovnách ji najdeme jen v 21 % případů. Ve veřejných knihovnách záleží na jejich velikosti, v malých knihovnách je koncepce dalšího rozvoje spíše ojedinělá. Chybí zde především kapacity pro její vypracování.

Písemně zpracovaný plán vzdělávání má pouze 11 % knihoven. Ve větších městských a krajských knihovnách je to zhruba jedna pětina knihoven. Situace není lepší ani v případě specializovaných knihoven, celkem 17 % má plán vzdělávání zpracovaný, nejčastěji pak lékařské knihovny (36 %).
Tabulka 18.

Tabulka 19 Pravidla nakládání s osobními údaji, pravidla pro přijímání darů

	Pravidla nakládání s osobními údaji		Pravidla pro přijímání darů	
Obecní (místní) knihovna	114	61 %	51	27 %
MK do 5 000 obyv.	108	57 %	52	28 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	133	80 %	73	44 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	36	80 %	27	60 %
MK nad 100 000 obyv.	3	75 %	1	25 %
Krajská knihovna	14	93 %	10	67 %
Ústřední spec. knihovna	3	100 %	3	100 %
Vysokoškolská knihovna	27	84 %	15	47 %
Knihovna ústavu AVČR	18	72 %	8	32 %
Lékařská knihovna	29	81 %	26	72 %
Muzejní knihovna	24	75 %	22	69 %
Ostatní spec. knihovna	10	63 %	9	56 %
celkem	519	69 %	297	40 %
veřejné knihovny	408	68 %	214	35 %
specializované knihovny	111	77 %	83	58 %

Knihovny také musí řešit situace, které vyžadují znalost platných legislativních nařízení. Příkladem jsou **pravidla pro nakládání s osobními údaji**, která by měla existovat v každé knihovně. Celkově je však najdeme pouze v 69 % knihoven, častěji opět v knihovnách specializovaných (77 %).

Je dobré, aby knihovna měla zpracovaná také **pravidla pro přijímání darů**. Tato pravidla jsou zpracována pouze ve 40 % knihoven, častěji opět ve specializovaných (58 %). Tabulka 19.

Tabulka 20 Havarijní, krizový plán, kolektivní smlouva

	Havarijní, krizový plán		Kolektivní smlouva	
Obecní (místní) knihovna	86	46 %	29	16 %
MK do 5 000 obyv.	88	47 %	39	21 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	89	54 %	38	23 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	22	49 %	16	36 %
MK nad 100 000 obyv.	2	50 %	1	25 %
Krajská knihovna	11	73 %	10	67 %
Ústřední spec. knihovna	2	67 %	0	0 %
Vysokoškolská knihovna	28	88 %	29	91 %
Knihovna ústavu AVČR	17	68 %	12	48 %
Lékařská knihovna	30	83 %	33	92 %
Muzejní knihovna	21	66 %	14	44 %
Ostatní spec. knihovna	9	56 %	5	31 %
celkem	405	54 %	226	30 %
veřejné knihovny	298	49 %	133	22 %
specializované knihovny	107	74 %	93	65 %

Havarijní či krizový plán se může stát v určitých situacích zásadním dokumentem, který může pomoci v případě krize ochránit nejen zaměstnance, ale také majetek knihovny. Najdeme ho ve větší části knihoven (54 %), častěji opět ve specializovaných knihovnách (74 %). Veřejných knihoven, které tímto dokumentem disponují, je zhruba polovina (49 %), nejčastěji jsou to knihovny krajské (73 %). Existence **kolektivní smlouvy** závisí na existenci odborů v organizaci. Kolektivní smlouvu má uzavřenu 30 % knihoven, ovšem situace ve veřejných a specializovaných knihovnách se významně liší. 65 % specializovaných knihoven má v organizaci schválenou kolektivní smlouvu, zatímco veřejných jen 22 %. V případě specializovaných knihoven je často nositelem kolektivní smlouvy instituce, v rámci kterých tyto knihovny fungují. Tabulka 20.

Tabulka 21 Pravidla pro zaškolení nových pracovníků, písemné hodnocení pracovního výkonu

	Pravidla pro zaškolení nových pracovníků		Písemné hodnocení pracovního výkonu	
	absolutní počet	procento	absolutní počet	procento
Obecní (místní) knihovna	35	19 %	33	18 %
MK do 5 000 obyv.	40	21 %	30	16 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	49	30 %	36	22 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	21	47 %	13	29 %
MK nad 100 000 obyv.	2	50 %	1	25 %
Krajská knihovna	9	60 %	6	40 %
Ústřední spec. knihovna	2	67 %	1	33 %
Vysokoškolská knihovna	16	50 %	8	25 %
Knihovna ústavu AVČR	6	24 %	4	16 %
Lékařská knihovna	26	72 %	18	50 %
Muzejní knihovna	14	44 %	9	28 %
Ostatní spec. knihovna	3	19 %	4	25 %
celkem	223	30 %	163	22 %
veřejné knihovny	156	26 %	119	20 %
specializované knihovny	67	47 %	44	31 %

Pravidla pro zaškolení nových pracovníků najdeme ve 30 % knihoven. Častěji opět ve větších veřejných knihovnách a některých typech specializovaných knihoven.

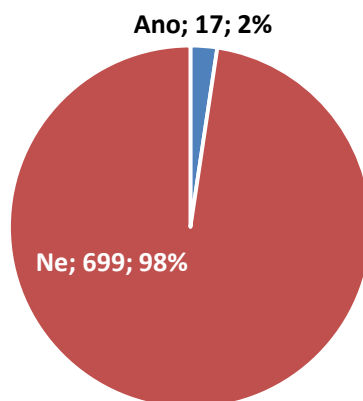
Písemné hodnocení pracovního výkonu není v knihovnách příliš časté, uplatňuje se jen ve 22 % knihoven, nejčastěji v lékařských (50 %) a krajských knihovnách (40 %). Tabulka 21.

11.3 Normované činnosti v knihovně

OTÁZKA

Jsou některé činnosti v knihovně normovány?

Pokud ano, uveďte u kterých činností.

Graf 21 Normování činností v knihovnách

Na první pohled je patrné, že knihovny nejsou pracovišti, kde by byly činnosti běžně normovány. V největší míře jsou některé činnosti normovány v krajských knihovnách (5 knihoven), což je 33 % ze všech krajských knihoven, a v ústředních specializovaných knihovnách (2 knihovny). Podrobněji viz tabulka 22.

Normování se objevuje především u činností souvisejících se zpracováním dokumentů.

Tabulka 22 - Máte v knihovně nějaké normované činnosti?

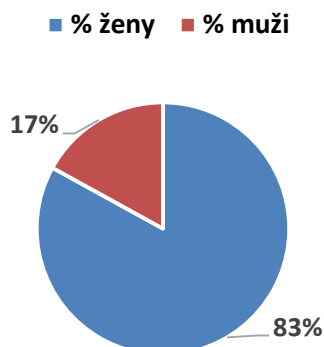
	Ano	%	Ne	%
Obecní (místní) knihovna	1	1 %	185	99 %
MK do 5 000 obyv.	2	1 %	186	99 %
MK 5 001 - 20 000 obyv.	2	1 %	164	99 %
MK 20 001 - 100 000 obyv.	2	4 %	43	96 %
MK nad 100 000 obyv.	0	0 %	4	100 %
Krajská knihovna	5	33 %	10	67 %
Ústřední spec. knihovna	2	67 %	1	33 %
Vysokoškolská knihovna	1	3 %	31	97 %
Knihovna ústavu AVČR	0	0 %	25	100 %
Lékařská knihovna	1	3 %	35	97 %
Muzejní knihovna	1	3 %	31	97 %
Ostatní spec. knihovna	0	0 %	16	100 %
Celkový součet	17	2 %	731	98 %
Veřejné knihovny	12	2 %	592	98 %
Specializované knihovny	5	3 %	139	97 %

12 Vedoucí pracovníci

OTÁZKA

Uved'te nejvyšší dosažené vzdělání ředitele (vedoucího) knihovny a délku jeho praxe v knihovně/knihovnictví

Nevyplňují knihovny s jedním zaměstnancem nebo tam, kde vedoucí není stanoven

Graf 22 Genderové rozdělení vedoucí pracovníků

Předmětem průzkumu se stali také vedoucí a ředitelé knihoven. Bylo zjišťováno jejich pohlaví, vzdělání a odborná kvalifikace a délka praxe.

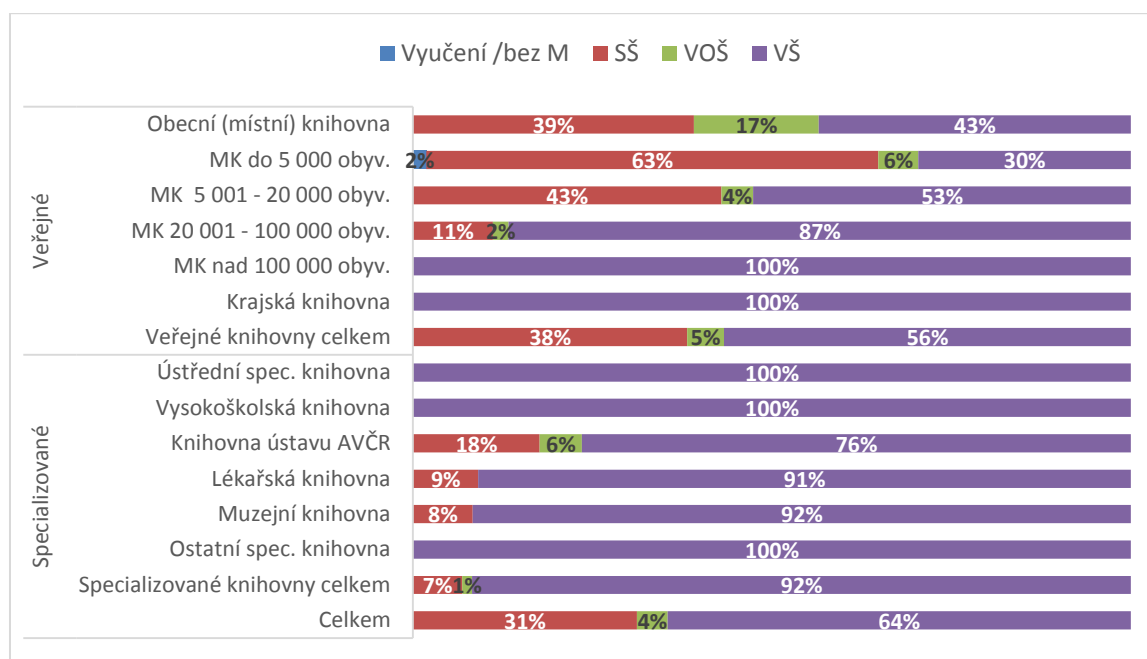
V souladu s celkovým poměrem zaměstnanců i v případě vedoucích a ředitelů knihoven převažují ženy (83 %). Ženy ve vedoucích pozicích převažují ve veřejných knihovnách (85 %) o něco méně výrazně pak i ve specializovaných knihovnách (76 %). Ve více než polovině krajských knihoven jsou řediteli muži, v městských knihovnách v sídlech s 20 -100 tis. obyvatel je mužů ředitelů knihoven necelá třetina. Také v lékařských, muzejních a ústředních specializovaných knihovnách je mužů ve vedoucích pozicích vyšší procento.

Tabulka 23 Genderové rozdělení vedoucích pracovníků knihoven

	Žena	Muž	Celkem	% žen	% mužů	Délka praxe
Obecní (místní) knihovna	21	0	21	100 %	0 %	21
MK do 5 000 obyv.	47	5	52	90 %	10 %	21
MK 5 001 - 20 000 obyv.	96	11	107	90 %	10 %	22
MK 20 001 - 100 000 obyv.	28	12	40	70 %	30 %	22
MK nad 100 000 obyv.	4	0	4	100 %	0 %	25
Krajská knihovna	7	8	15	47 %	53 %	22
Ústřední spec. knihovna	1	2	3	33 %	67 %	17
Vysokoškolská knihovna	19	5	24	79 %	21 %	21
Knihovna ústavu AVČR	15	2	17	88 %	12 %	25
Lékařská knihovna	5	4	9	56 %	44 %	25
Muzejní knihovna	8	3	11	73 %	27 %	23
Ostatní spec. knihovna	3	0	3	100 %	0 %	23
Celkový součet	254	52	306	83 %	17 %	22
Veřejné knihovny	203	36	239	85 %	15 %	22
Specializované knihovny	51	16	67	76 %	24 %	22

Podrobnější zastoupení mužů a žen jako vedoucích v jednotlivých typech knihoven viz tabulku 23. Je zde uvedena také průměrná délka knihovnické praxe vedoucích a ředitelů v jednotlivých typech knihoven. Ve všech typech knihoven dosahují ředitelé a vedoucí knihoven průměrné délky nad 20 let, s výjimkou ústředních specializovaných, kde je průměrná délka 17 let. Nejdelší praxi mají ředitelé v městských knihovnách v sídlech nad 100 tis. obyvatel, knihovnách ústavů AVČR a lékařských knihovnách – shodně 25 let. Je tak možné konstatovat, že ředitelé a vedoucí knihoven jsou většinou lidé s mnohaletou praxí v oboru.

Vzdělání vedoucích pracovníků a ředitelů knihoven

Graf 23 Vzdelání vedoucích pracovníků a ředitelů knihoven

Nejčastěji mají ředitelé a vedoucí knihoven vysokoškolské vzdělání – celkově v 64 % knihoven. Velký je ovšem rozdíl mezi veřejnými a specializovanými knihovnami. Pouze 56 % vedoucích a ředitelů ve veřejných knihovnách má vysokoškolské vzdělání. Ve specializovaných knihovnách má vysokoškolské vzdělání 92 % vedoucích a ředitelů. Ve veřejných knihovnách je tato situace ovlivněna menšími knihovnami v sídlech do 20 tisíc obyvatel, kde je řada vedoucích středoškolsky vzdělaná, případně má vyšší odborné vzdělání. V knihovnách v obcích do 5 tis. obyvatel je to až 70 % vedoucích. V případě specializovaných knihoven jsou to překvapivě knihovny ústavů AVČR, kde najdeme největší počet středoškolsky vzdělaných vedoucích (18 %).

13 Platy a mzdy

OTÁZKA

Zařazení zaměstnanců knihovny do tříd dle Katalogu prací a průměrné hrubé platy v třídách za rok 2016
Uvádí se přepočtený počet zaměstnanců v jednotlivých třídách a celkový hrubý měsíční plat včetně osobních a jiných příplatků v této struktuře:

A- KNIHOVNÍCI

B - OSTATNÍ ZAMĚSTNANCI

C - ZAMĚSTNANCI KNIHOVNY, kteří byli zařazeni jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

V oblasti platů přinesla analýza mnoho zajímavých informací, ať už se týkají platové situace knihovníků či ostatních pracovníků knihoven. Výsledky poskytly představu o tom, jakým způsobem bývají zaměstnanci či vedoucí knihoven zařazováni do tříd a jaké jsou průměrné platy v jednotlivých třídách. Zajímavé je také srovnání s průměrnými platy v ČR.

Vysokoškolské knihovny a knihovny ústavů AVČR, které pro odměňování zaměstnanců nepoužívají katalog prací, jsou začleněny do samostatné kapitoly.

13.1 Zařazení do platových tříd

A) KNIHOVNÍCI

Tabulka 24 Zařazení knihovníků do platových tříd

Třídy	Veřejné knihovny		Specializované knihovny		Knihovny celkem	
	Počet úvazků	%	Počet úvazků	%	Počet úvazků	%
třída 6	76,43	2 %	1,50	0 %	77,93	2 %
třída 7	224,72	7 %	4,00	1 %	228,72	6 %
třída 8	1051,07	31 %	41,13	13 %	1092,20	30 %
třída 9	1133,30	33 %	65,91	21 %	1199,21	32 %
třída 10	405,84	12 %	42,79	14 %	448,63	12 %
třída 11	319,21	9 %	73,65	24 %	392,86	11 %
třída 12	129,96	4 %	68,99	22 %	198,95	5 %
třída 13	45,10	1 %	8,00	3 %	53,10	1 %
třída 14	6,00	0 %	2,00	1 %	8,00	0 %
třída 15	1,00	0 %	0,00	0 %	1,00	0 %
třída 16	0,00	0 %	0,00	0 %	0,00	0 %

Celkem se jednalo o zařazení 3393 úvazků na knihovnických pozicích.

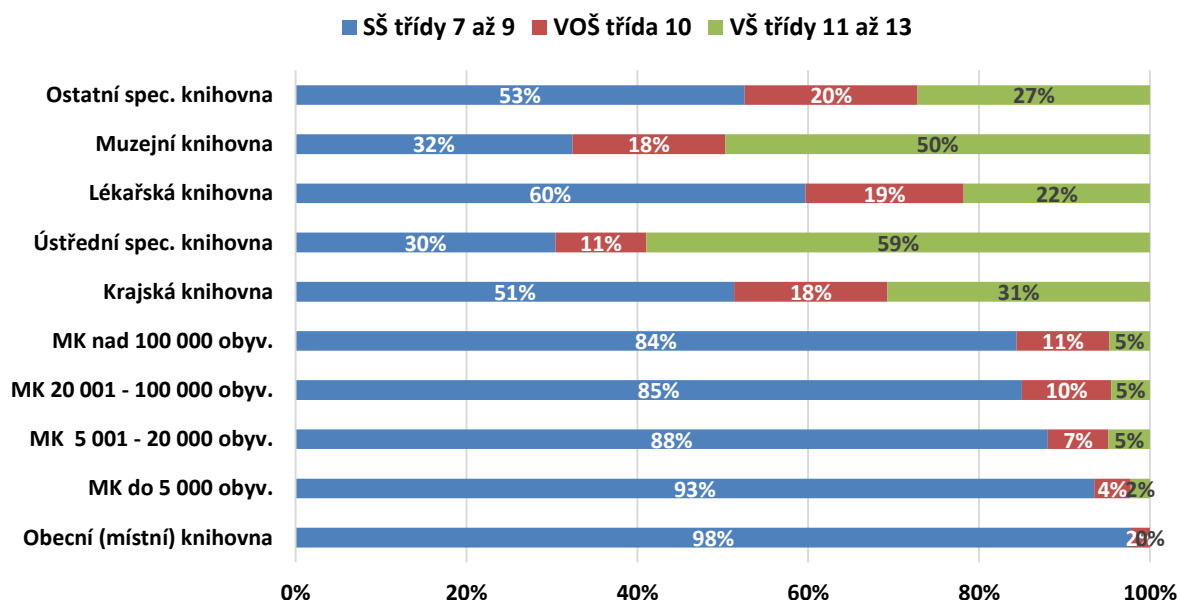
U knihovnických pozic již neprobíhá zařazování do tříd 1 až 5, jak tomu bylo ještě v předchozím průzkumu v roce 2011, knihovníci jsou zařazováni až do třídy 6 a výše.

Můžeme konstatovat, že jde o správný, byť nepatrný posun. Celkově bylo totiž v r. 2011 v prvních pěti třídách zařazeno pouhých 1,1 úvazku. Zařazení do tříd se od roku 2011 výrazně nezměnilo. Nejčastěji byli v r. 2016 opět knihovníci zařazeni do třídy 8 (30 % knihovníků) a 9 (32 % knihovníků). Ve veřejných knihovnách je do těchto dvou tříd zařazeno ještě o 2 procenta více knihovníků, a to 64 %. Ve třídě 10 bylo zařazeno 12 % knihovníků a ve třídě 11 to bylo 11 % knihovníků. Třída 12 a 13 byla obsazena 6 % knihovníků.

Celkově v knihovnách převažují platové třídy, které odpovídají středoškolskému a vyššímu

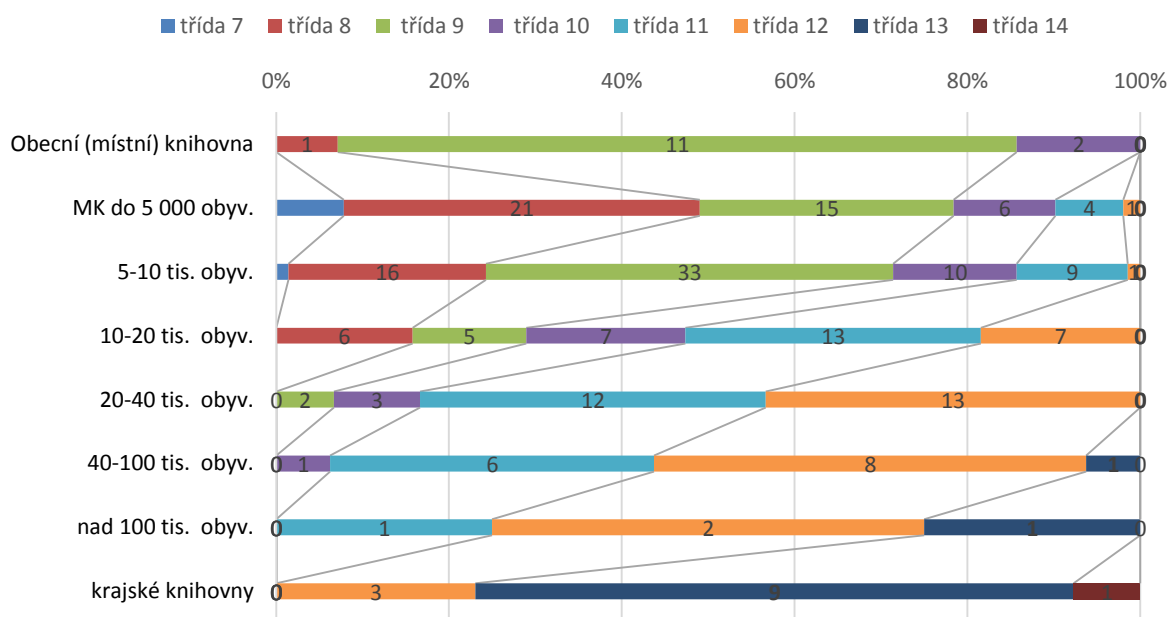
odbornému vzdělání (8 a 9). Třída 10 je určena pracovníkům s vyšším odborným či vysokoškolským bakalářským vzděláním. Do třídy 11 a vyšších by měli být zařazováni knihovníci s vysokoškolským vzděláním. Je ovšem otázkou, nakolik je zařazování do tříd podle odpovídajícího vzdělání pracovníků reálné v českých knihovnách. Podle průzkumu pracuje v knihovnách 39 % knihovníků s vysokoškolským vzděláním, do třídy 10 (která je navíc určena i pracovníkům s vyšším odborným vzděláním) a výše však bylo zařazeno jen 29 % pracovníků.

Výrazné rozdíly vidíme v zařazování knihovníků ve veřejných a specializovaných knihovnách. Souvisí to logicky s rozdílnou vzdělanostní strukturou knihovníků v těchto dvou typech knihoven. Převážná část knihovníků ve veřejných knihovnách je zařazena ve dvou třídách – 8 a 9. Ve specializovaných knihovnách je rozložení knihovníků do platových tříd o něco pestřejší a výrazněji je zastoupeno více tříd, a to od třídy 8 po třídu 12. Nejvíce knihovníků ve specializovaných knihovnách najdeme ve třídě 11 (24 %), ta je následovaná třídou 12 (22 %) a třídou 9 (21 %).

Graf 24 Zařazení knihovníků do platových tříd

V grafu 24 je podrobněji zobrazeno zařazení do platových tříd sdružených podle úrovně vzdělání, a to v jednotlivých velikostních kategoriích knihoven. V případě veřejných knihoven platí, že čím větší knihovna, tím má více zaměstnanců a diferenciovanější nabídku služeb. Objevuje se v nich více knihovníků s vyšším než středoškolským vzděláním, nejvíce v krajských knihovnách, kde najdeme 47 % knihovníků zařazených do třídy 10 a výše. V ostatních veřejných knihovnách převažuje zařazení do třídy 9 a nižších. Ve specializovaných knihovnách je situace jiná, například v případě ústředních specializovaných knihoven je většina knihovníků zařazena do třídy 10 a výše, také v ostatních typech specializovaných knihoven je podíl vyšších platových tříd než 10 větší než u veřejných knihoven.

Graf 25 Zařazení vedoucích/ředitelů knihoven do platových tříd

Je vždy rozhodující, jakým způsobem je zařazen vedoucí či ředitel knihovny, od toho se odvíjí zařazení do tříd podřízených zaměstnanců. Pokud má vedoucí nižší třídu, která neodpovídá jeho vzdělání a postavení, budou také podřízení při začlenění do platové třídy v nevýhodě. Na základě výsledků průzkumu je možné říci, že zařazování vedoucích/ředitelů knihoven do platových tříd není ideální. Třídy 8 až 10 se u vedoucích pracovníků objevují poměrně často ještě ve větších městských knihovnách v sídlech do 40 tis. obyvatel.

B) OSTATNÍ PRACOVNÍCI

Tabulka 25 – zařazení ostatních pracovníků do platových tříd

Třídy	Veřejné knihovny		Specializované knihovny		Všechny knihovny	
	Počet úvazků	%	Počet úvazků	%	Počet úvazků	%
třída 1	11,75	1 %	2,00	2 %	13,75	1 %
třída 2	116,74	12 %	0,51	1 %	117,25	11 %
třída 3	52,66	5 %	3,00	4 %	55,66	5 %
třída 4	53,28	5 %	2,25	3 %	55,53	5 %
třída 5	42,37	4 %	1,50	2 %	43,87	4 %
třída 6	45,79	5 %	2,00	2 %	47,79	4 %
třída 7	61,80	6 %	1,00	1 %	62,80	6 %
třída 8	112,98	11 %	8,10	10 %	121,08	11 %
třída 9	145,66	15 %	9,00	11 %	154,66	14 %
třída 10	149,49	15 %	21,80	26 %	171,29	16 %
třída 11	87,48	9 %	15,00	18 %	102,48	9 %
třída 12	82,18	8 %	16,1	19 %	98,28	9 %
třída 13	30,7	3 %	3	4 %	33,7	3 %
třída 14	5	0 %	0	0 %	5	0 %
třída 15	4,4	0 %	0	0 %	4,4	0 %
třída 16	2	0 %	0	0 %	2	0 %

Ostatní pracovníci knihoven jsou zařazováni v rozmezí tříd 1 až 16. Mluvíme zde o objemu 1090 úvazků, z toho většina pracuje ve veřejných knihovnách (1004). Vzdělání těchto pracovníků, stejně jako spektrum vykonávaných pozic, se pohybuje na širší škále než v případě knihovníků, a to od základního až po doktorandské vysokoškolské. Také rozložení do tříd je zákonitě pestřejší než v případě knihovníků. Nejčastěji ostatní pracovníky najdeme ve třídách 8 až 12 (nejvíce třída 10 - 16 % a třída 9 - 14 %), ale poměrně silně jsou zastoupeni také ve třídě 2, kde je těchto pracovníků 11 %. V tomto případě se jedná o dělnické profese, které najdeme většinou ve větších veřejných knihovnách.

C) KNIHOVNÍCI JAKO PRACOVNÍCI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Tabulka 26 Zařazení pracovníků veřejné správy do platových tříd

Třída	Počet úvazků	%
třída 1	3,3	3 %
třída 2	1,0	1 %
třída 3	1,8	1 %
třída 4	5,0	4 %
třída 5	0,0	0 %
třída 6	4,8	4 %
třída 7	19,4	16 %
třída 8	64,0	52 %
třída 9	21,6	17 %
třída 10	4,0	3 %
třída 11	7,0	6 %
třída 12	2,0	2 %
třída 13	1,0	1 %
třída 14	0,0	0 %
třída 15	0,0	0 %
třída 16	0,0	0 %
Celkem	124	100 %

Poslední sledovanou skupinou byli pracovníci zařazení jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku. Objem úvazků zde uvedených činil 124, z toho většina ve veřejných knihovnách (112 úvazků). Nadpoloviční většina takto uvedených úvazků patří do platové třídy 8 (64, 52 %), 17 % do třídy 9 a 16 % do třídy 7.

Tento typ úvazků se vyskytuje téměř výlučně ve veřejných knihovnách v sídlech do 20 tis. obyvatel, nepatrné množství těchto úvazků se objevuje u muzejních a lékařských knihoven.

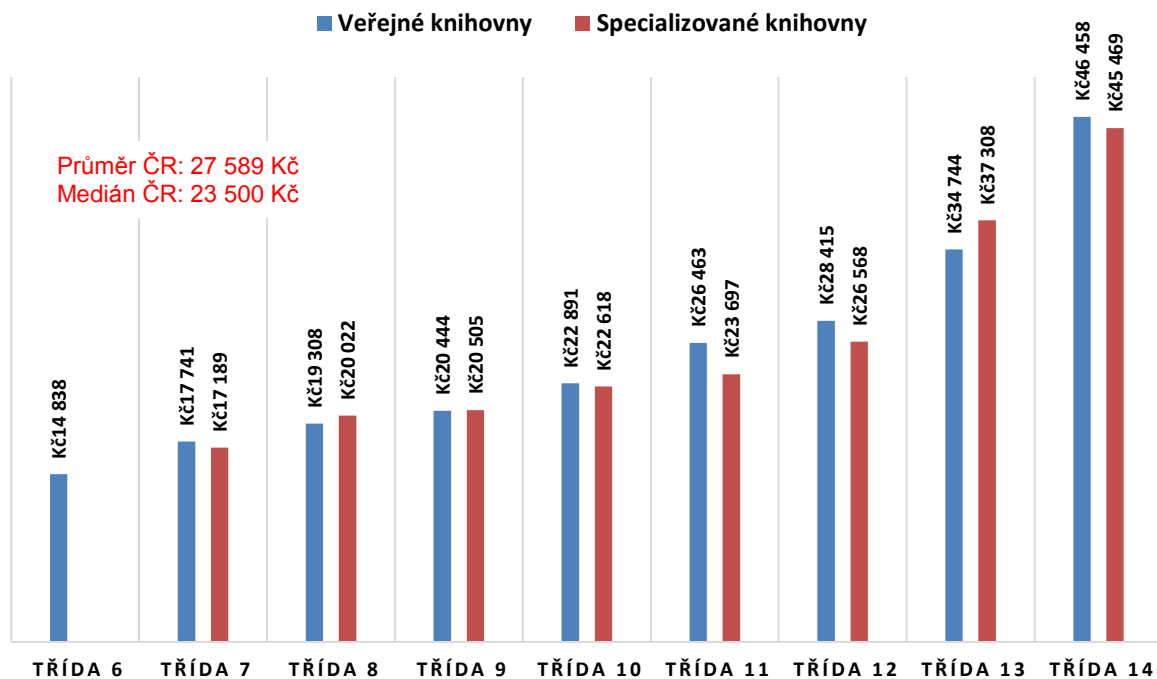
13.2 Průměrné tarifní platy

A) KNIHOVNÍCI

Součástí průzkumu bylo zjištění průměrných platů pracovníků knihoven. Zjištěné výsledky zřejmě nebudou pro odbornou knihovnickou veřejnost žádným překvapením. Pokud budeme vycházet ze skutečnosti, že výše průměrného hrubého platu v České republice v roce 2016 dosáhla podle Českého statistického úřadu 27 589 Kč⁵, můžeme konstatovat, že 93 % knihovníků ve veřejných knihovnách průměrného platu nedosahuje. Výše celorepublikového mediánu, který o něco lépe vypovídá o reálných mzdách v ČR, se v roce 2016 pohybovala okolo 23 500 Kč. Medián představuje středovou hodnotu, což znamená, že polovina obyvatel ČR má nižší plat než je hodnota mediánu a druhá polovina vyšší. Až knihovníci v platové třídě 11 a 12 se blíží hodnotám celorepublikového průměru i mediánu. Platy pracovníků v nejčastěji zastoupených třídách ve veřejných knihovnách (8 až 10) se pohybují hluboko pod průměrným platem v ČR.

Průměrný plat knihovníků veřejných knihoven zařazených do třídy 8 činí 19 308 Kč, v 9. třídě 20 444 Kč a v 10. třídě 22 891 Kč.

Ve třídách 11 a vyšších se většinou nacházejí řídicí pracovníci knihoven, jejichž plat je z velké části složen z nadtarifních složek. To je zřejmě důvodem, proč jsou průměrné platy ve třídách 11 a 12 v případě specializovaných knihoven nižší ve srovnání s knihovnami veřejnými. Zatímco ve specializovaných knihovnách jsou v těchto třídách zařazeni často pracovníci na odborných pozicích, ve veřejných knihovnách jsou to častěji vedoucí a ředitelé knihoven.

Graf 26 Průměrné platy knihovníků v roce 2016

⁵Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2016>

Průměrné platy v nejrozšířenějších třídách ve veřejných knihovnách (8, 9, 10) podle jejich výše můžeme vidět v tabulce 27. S růstem velikosti knihovny klesá průměrný plat v jednotlivých platových třídách. Tuto skutečnost ovlivňuje to, že v těchto třídách je zařazeno v menších knihovnách méně pracovníků, často i vedoucí knihoven a platy zde mohou zvyšovat nadtarifní složky. Dalším faktorem může být skutečnost, že ve větších knihovnách pracuje vyšší procento mladších pracovníků, kteří mají menší praxi, a tudíž dle tabulek také nižší plat.

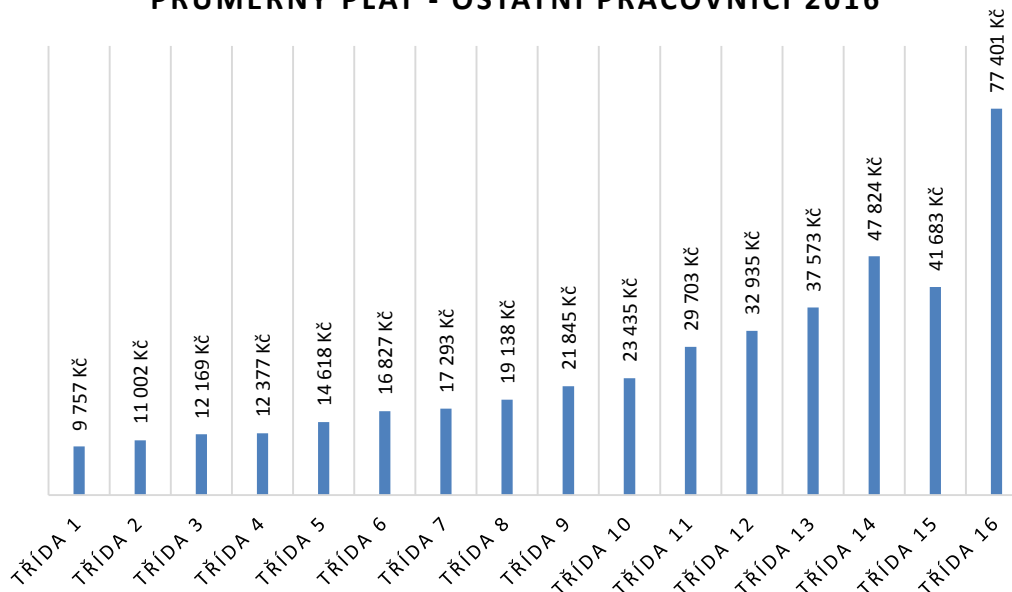
Tabulka 27 Průměrné platy pracovníků veřejných knihoven

Typ knihovny	třída 8	třída 9	třída 10
Obecní (místní) knihovna	20 368 Kč	22 693 Kč	27 270 Kč
MK do 5 000 obyv.	20 600 Kč	22 856 Kč	23 824 Kč
MK 5 001 - 20 000 obyv.	19 800 Kč	22 316 Kč	25 206 Kč
MK 20 001 - 100 000 obyv.	19 072 Kč	20 716 Kč	25 673 Kč
MK nad 100 000 obyv.	19 192 Kč	19 957 Kč	23 648 Kč
Krajská knihovna	17 694 Kč	19 505 Kč	21 419 Kč

B) OSTATNÍ PRACOVNÍCI

V případě ostatních pracovníků je platová situace podobná, i když přece jen o něco lepší. Průměrné platy ostatních pracovníků jsou ve všech třídách (6 až 14) o něco vyšší než v případě knihovníků, a to v průměru o 7 %. Průměrného platu přesto nedosahuje 77 % těchto pracovníků. Ostatní pozice v knihovnách zahrnují i dělnické profese, u kterých je typické základní vzdělání či vyučení. Většinou se však jedná o administrativní, ekonomické či IT pozice. Je také faktem, že mnoho vedoucích a ředitelů knihoven není zařazeno v „knihovnických“ tabulkách, ale právě v tabulkách pro ostatní pracovníky knihoven. To je zřejmě také důvodem, proč jsou zde platy ve vyšších třídách vyšší než ve stejných třídách v případě knihovníků.

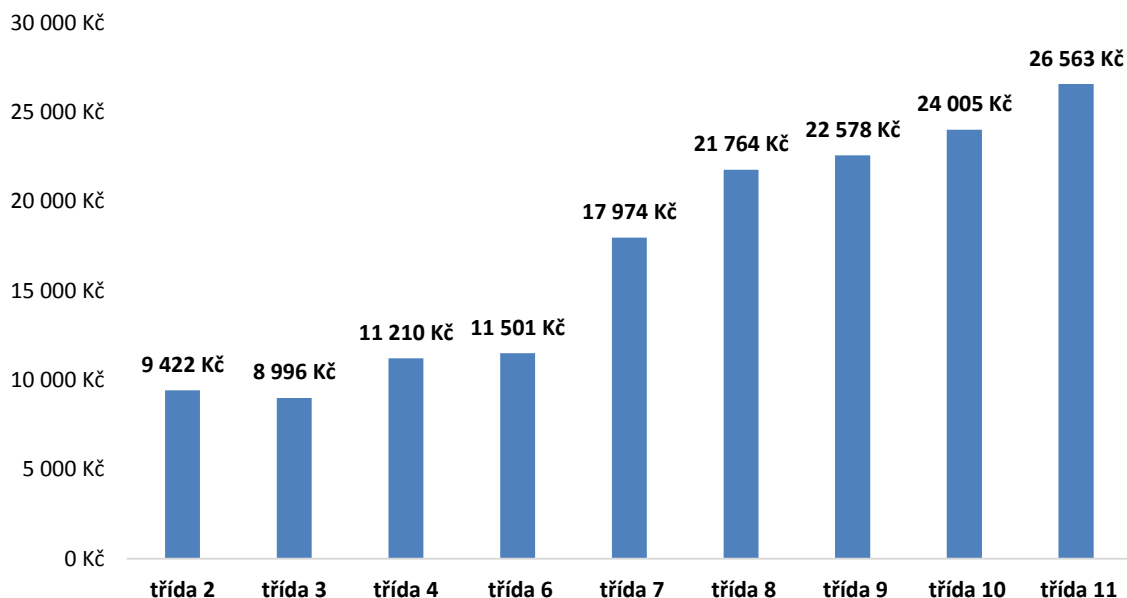
PRŮMĚRNÝ PLAT - OSTATNÍ PRACOVNÍCI 2016

Graf 27 Průměrný plat – ostatní pracovníci 2016

Průměrný plat v nejčastější třídě ostatních pracovníků (třída 10) je 23 435 Kč, v „knihovnických“ tabulkách je v téže třídě průměrný plat 22 891 Kč v případě veřejných a 22 680 v případě specializovaných knihoven.

C) PRACOVNÍCI KNIHOVEN ZAŘAZENÍ JAKO PRACOVNÍCI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Graf 28 Průměrný plat pracovníků veřejných knihoven zařazených v kategorii pracovníků veřejné správy 2016

Průměrné platy pracovníků knihovny zařazených do tabulek pro pracovníky veřejné správy jsou srovnatelné s průměrnými platy ostatních pracovníků knihoven, dokonce je v některých

případech převyšují. To znamená, že průměrné platy podle těchto tabulek jsou také vyšší než průměrné platy knihovníků. Nejčastější třídou v těchto tabulkách je třída 8, kde je průměrný plat 21 764 Kč. Pro srovnání průměrný plat knihovníků v této třídě činí 19 308 Kč.

Průměrné platy ve veřejných knihovnách podle jednotlivých krajů

Následující mapka ČR ukazuje průměrné platy knihovníků ve veřejných knihovnách podle krajů. Je však třeba nejprve vzít v potaz skutečnost, že se jedná o průměry za všechny třídy a všechny veřejné knihovny bez ohledu na jejich velikost. Navíc v hlavním městě Praha je situace poněkud odlišná a ovlivněná přítomností dvou největších knihoven – Městské knihovny v Praze a Národní knihovny ČR. Především pak v Národní knihovně je zařazeno nadprůměrné množství pracovníků do vyšších tříd a průměrný plat pracovníků na knihovnických pozicích v NK se pohybuje kolem 23 tisíc Kč.

Je zajímavé, že ne vždy platová situace ve veřejných knihovnách koresponduje s průměrnými platy v kraji, jak je uvádí ČSÚ. Například podle ČSÚ je kraj Karlovarský krajem s nejnižší průměrnou mzdou ve srovnání s ostatními. V případě platů knihovníků ve veřejných knihovnách Karlovarského kraje to však neplatí. Naopak Jihomoravský kraj patří ke krajům s vyššími průměrnými platy, mezi veřejnými knihovnami však zaujímá 3. nejnižší hodnotu. Nejnižší platy mají pracovníci veřejných knihoven v Libereckém a Jihočeském kraji. Naopak nejvyšší průměrné platy mají v Plzeňském kraji a Praze.

Graf 29 Průměrné platy v roce 2016

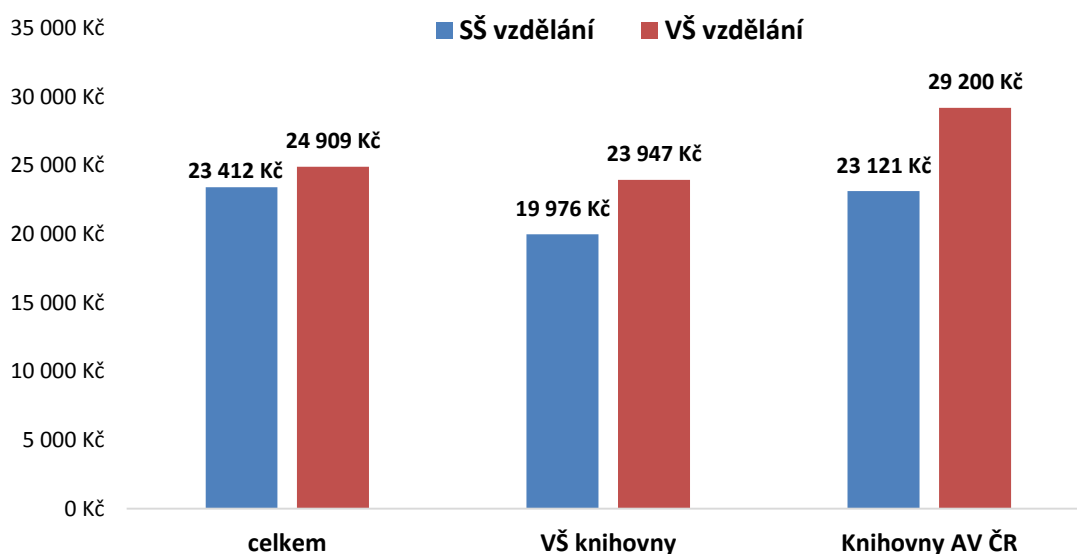
D) VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY A KNIHOVNY ÚSTAVŮ AVČR

Vysokoškolské knihovny a knihovny ústavů AVČR nepoužívají Katalog prací, pro odměňování svých zaměstnanců používají zvláštní tabulky. Pro účely průzkumu uváděly počty úvazků na knihovnických a ostatních pozicích podle typu vzdělání (SŠ nebo VŠ) a průměrné platy u těchto pozic na středoškolské i vysokoškolské úrovni.

Tabulka 28 – KNIHOVNÍCI, počty úvazků

	VŠ knihovny	AV ČR knihovny	Úvazky celkem
SŠ vzdělání	205,4	35,5	240,9
VŠ vzdělání	223,2	47,1	270,3
Celkem	428,2	82,6	511,2

Hovoříme celkem o 511 úvazcích na knihovnických pozicích. Celkově větší počty úvazků vykázaly vysokoškolské knihovny (428). Rozdělení podle vzdělání je zhruba stejné – lehce převažují knihovníci s vysokoškolským vzděláním (53 %).

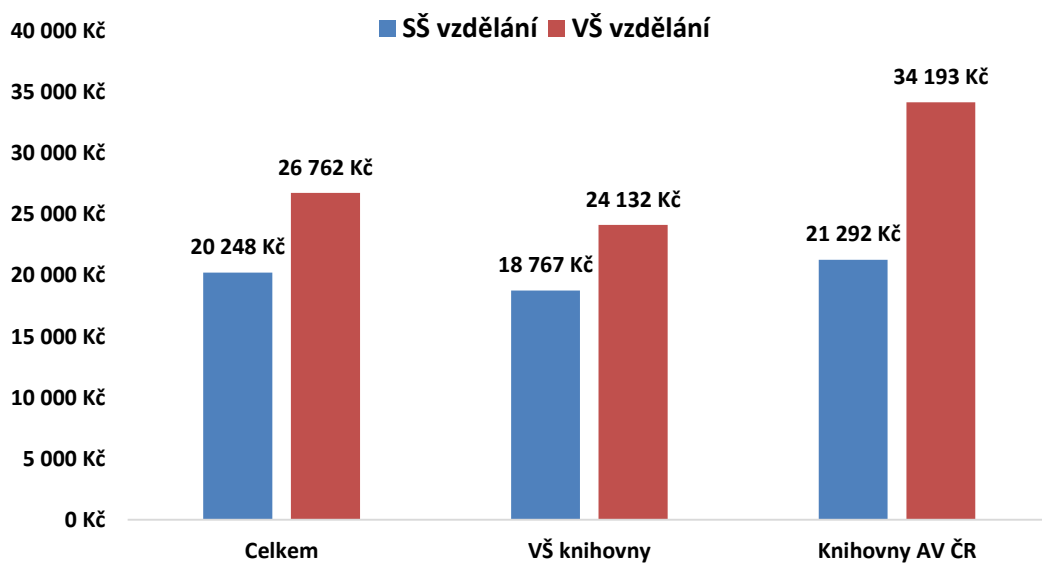

Graf 30 Průměrné platy knihovníků vysokoškolských knihoven a knihoven AV ČR

Tabulka 29 – Ostatní pracovníci vysokoškolských knihoven a knihoven AV ČR, počty úvazků

	VŠ knihovny	AV ČR knihovny	Úvazky celkem
SŠ vzdělání	20,5	30,5	51
VŠ vzdělání	19,9	10,2	30,1
Celkem	40,4	40,7	81,1

Objem úvazků ostatních pracovníků ve vysokoškolských knihovnách a knihovnách AV ČR činil 81,1 úvazků a převažovali pracovníci se středoškolským vzděláním (63 %).

Graf 31 Průměrné platy ostatních pracovníků vysokoškolských knihoven a knihoven AV ČR

Dotazník

Analýza mzdové, věkové a vzdělanostní struktury zaměstnanců knihoven v České republice 2016-2017

1. Vstupní a identifikační údaje

(Evidenční číslo knihovny můžete zjistit v bázi ADR – Centrální adresář knihoven a informačních institucí v ČR, nutno kliknout na Úplný záznam

http://aleph22.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=adr)

Název knihovny	
Evidenční číslo knihovny na MK ČR	
Obec	
Kraj	
Počet knihovních jednotek celkem rok 2016:	
Počet výpůjček rok 2016:	
Počet registrovaných čtenářů rok 2016:	
Počet fyzických návštěvníků rok 2016:	
Obsluhovaná populace rok 2016	

„Počet obyvatel obce nebo počet studentů a pedagogů nebo kvalifikovaný odhad potenciální struktury uživatelů

Typ knihovny

		Označ e
1.	veřejná knihovna provozovaná obcí nebo městem – profesionální, max. 5 systemizovaných pracovních míst k datu vyplňování dotazníku	
2.	veřejná knihovna provozovaná obcí nebo městem – více než 5 systemizovaných pracovních míst k datu vyplňování dotazníku	
3.	krajská knihovna (+ MZK a NK ČR)	
4.	ústřední specializovaná knihovna (NTK, NLK, ÚZEI, KNM, NPKK)	
5.	vysokoškolská knihovna	
6.	knihovna ústavu AVČR (včetně KNAV) či jiného výzkumného ústavu	
7.	lékařská knihovna (nemocnice, poliklinika, ústav a jiná zdravotnická zařízení)	
8.	knihovna muzea či galerie	
9.	jiná specializovaná knihovna, případně neevidovaná	

2. Počet systemizovaných míst (úvazků) k 31. 12. 2016

Zahrnou se i úvazky pro zajištění regionálních funkcí. Pokud knihovna působí v rámci jiné instituce, např. kulturní středisko, uvádějí se pouze údaje o zaměstnancích, kteří

souvisí s provozem knihovny.

Počet zaměstnanců - systemizovaných míst celkem		
Z toho		
a	Odborných knihovnických	
b.	Ostatních odborných (dříve THP), např. pracovníci ekonomických útvarů, pracovníci IT, právník apod.	
	Ostatních pracovníků (dělnické profese)	

Poznámka, komentář:

Vysvětlivka: Odborní zaměstnanci se dělí podle odborného vzdělání do dvou skupin:

- knihovníci, tj. pracovníci působící na knihovnických pozicích – zpracování a správa fondů, služby, dětské oddělení, metodika, systémový knihovník, digitalizace a další, viz otázka 6.*
- ostatní odborní pracovníci – kvalifikovaní specialisté s vysokoškolským, vyšším odborným nebo středoškolským vzděláním v ostatních oborech.*

3. Dobrovolní pracovníci

Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu a ze své svobodné vůle poskytuje svůj čas, zkušenosti, dovednosti a energii k rozšíření či zkvalitnění služeb knihovny, příp. napomáhá při aktivitách spojených se službami knihovny. Dobrovolník je člověk starší patnácti let.

Nepatří sem pracovníci, kteří zajišťují činnosti knihovny na dohodu a tzv. studentské vědecké síly ve vysokoškolských knihovnách, které za svou práci pobírají odměnu (stipendium).

Dobrovolní pracovníci (uved'te počet osob)	0609
Počet hodin odpracovaných dobrovolnými pracovníky ročně	0610

Poznámka, komentář:

4. Odborní zaměstnanci - knihovníci v pracovním poměru – podle věku

Uved'te skutečný stav fyzických osob ke dni vyplňování dotazníku, kteří mají pracovní poměr na dobu určitou i neurčitou.

Věk	Počet žen	Počet mužů
18-30 let		
31-40 let		
41-50 let		
51-60 let		
nad 60 let		
Celkem		

Poznámka, komentář:

5. Odborní zaměstnanci - knihovníci v pracovním poměru - podle vzdělání

Uved'te skutečný stav fyzických osob ke dni vyplňování dotazníku, kteří mají pracovní

poměr na dobu určitou i neurčitou.

Odborné knihovnické vzdělání mají všichni zaměstnanci, kteří získali odbornou přípravu z knihovnictví nebo oblasti informačních věd absolvováním vysokoškolského, vyššího odborného, středoškolského studia nebo absolvovali akreditovaný knihovnický rekvalifikační kurz nebo od roku 2016 složili příslušnou zkoušku v rámci Národní soustavy kvalifikací

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet
základní škola:	
střední odborné bez maturity, vyučení	
úplné střední všeobecné:	
úplné střední odborné knihovnické:	
úplné střední odborné neknihovnické:	
vyšší odborné knihovnické:	
vyšší odborné neknihovnické:	
vysokoškolské bakalářské knihovnické:	
vysokoškolské bakalářské neknihovnické:	
vysokoškolské magisterské knihovnické:	
vysokoškolské magisterské neknihovnické:	
vysokoškolské doktorandské knihovnické Ph.D., případně CSc., Dr.Sc.	
vysokoškolské doktorandské neknihovnické Ph.D. , případně CSc., Dr.Sc	
Celkem	

Poznámka, komentář:

6. Proved'te analýzu rozdělení zaměstnanců do jednotlivých odborných knihovnických pozic ve vaší knihovně. *Ne vyplňují obecní a městské knihovny s max. 5 pracovníky*

Do políček uveďte počet úvazků fyzických osob, které působí na jednotlivých pozicích podle dosaženého vzdělání zaměstnanců. Vycházejte z reálného počtu fyzickým zaměstnanců včetně neobsazených míst. V případě, že zaměstnanec zastává více pozic, rozdělte pozici (úvazek) kvalifikovaným odhadem. Uveďte stav ke dni vyplňování dotazníku.

Ve druhém sloupci „Potřeba rekvalifikace“ uveďte počet zaměstnanců (celé úvazky), kteří by se měli rekvalifikovat, tj. nemají odbornou kvalifikaci v oboru a nemají praxi na této pozici deset a více let.

Jestliže je nižší knihovnická pozice obsazena pracovníkem s neknihovnickým vzděláním, byť vyššího stupně (např. středoškolské knihovnické místo obsazené vysokoškolákem jiného oboru), uveďte ho na adekvátní (tedy např. středoškolské) pozici, s potřebou adekvátního, tedy nižšího (např. středoškolského) vzdělání, resp. rekvalifikace.

	SŠ		VOŠ, Bc.		VŠ (Mgr. a vyšší)	
	Počet zaměstnanců	Potřeba rekvalifikace	Počet zaměstnanců	Potřeba rekvalifikace	Počet zaměstnanců	Potřeba rekvalifikace
Akvizitěři						
Katalogizátoři, bibliografové						
Knihovníci ve správě fondů (revize, ochrana, organizace)						

knihovního fondu)						
Referenční knihovníci (poskytování knihovnických a informačních služeb, vyhledávání ve zdrojích, rešerše						
Knihovníci v přímých službách, tj. pracovníci, jejichž jedinou činností je práce u výpůjčního pultu						
Knihovníci v oddělení pro děti						
Metodici						
Správci digitálních knihoven						
Systémoví knihovníci						
Jiné pozice, uveďte jaké						

Poznámka, komentář:

7. Jaké neknihovnické profese působí v knihovně? Uveďte počet úvazků
Nejedná se o zaměstnance, kteří působí na knihovnických místech!

Povolání	Počet úvazků
1.01.01 Administrativní pracovník	
1.01.03 Asistent	
1.01.04 Referent majetkové správy	
1.01.05 Referent zahraničních vztahů	
1.01.06 Pracovník vztahů k veřejnosti	
1.01.09 Interní auditor	
1.01.10 Pracovník technickoekonomického rozvoje	
1.01.10 Manažer kvality	
1.01.11 Bezpečnostní referent	
1.01.12 Koordinační, projektový a programový pracovník	
1.02.01 Personalista	
1.02.02 Mzdový účetní	
1.02.03 Účetní	
1.02.04 Rozpočtář	
1.02.05 Finanční referent	
1.02.07 Obchodní referent	
1.03.02 Správce informačních a komunikačních technologií	
1.03.03 Systémový inženýr	
1.03.06 Analytik informačních a komunikačních technologií	
1.03.07 Vývojový pracovník systému výpočetní techniky	
1.03.08 Operátor informačních a komunikačních technologií	

1.04.01 Technolog	
1.04.02 Investiční referent	
1.04.03 Mistr	
1.04.08 Technický pracovník	
1.04.11 Dopravní referent	
1.06.04 Skladník	
1.06.09 Řidič silničních motorových vozidel	
2.04.08 Restaurátor	
2.04.10 Konzervátor	
2.04.11 Výstavář	
2.06.02 Knihař	
2.06.03 Sazeč	
2.07.01 Technický redaktor	
2.07.02 Redaktor, novinář	
2.07.03 Tlumočník - překladatel	
2.10.01 Referent společné státní správy a samosprávy	
2.12.08 Zámečník	
2.14.21 Produkční, programový a kulturně výchovný pracovník	
2.15.01 Výzkumný a vývojový pracovník	
2.21.14 Truhlář	
Jiné, jaké:	

Poznámka, komentář:

8. Kolik odborných zaměstnanců – knihovníků je ve Vaší knihovně zaměstnáno více než 10 let?

(tj. od 1.1.2007 a dříve)

	Počet
Ženy	
Muži	

9. Zařazení zaměstnanců knihovny do tříd a průměrné hrubé platy v třídách za rok 2016

Vyplňují knihovny, které pro odměňování používají Katalog prací. *Nevyplňují vysokoškolské knihovny a knihovny ústavů Akademie věd ČR.*

Uvádí se hrubý měsíční plat včetně osobních a jiných příplatků.

A- KNIHOVNÍCI

Třída	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Přepočtený počet zaměstnanců																
Průměrný měsíční hrubý plat																

Poznámka, komentář:

B - OSTATNÍ ZAMĚSTNANCI

Třída	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Přepočtený počet zaměstnanců																
Průměrný měsíční hrubý plat																

Poznámka, komentář:

C - ZAMĚSTNANCI KNIHOVNY,

kterí byli zařazeni jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

Třída	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Přepočtený počet zaměstnanců																
Průměrný měsíční hrubý plat																

Poznámka, komentář:

9A. Uveďte průměrnou hrubou mzdu 2016

Vyplňují pouze vysokoškolské knihovny, knihovny ústavů Akademie věd ČR nebo knihovny, které nepoužívají Katalog prací

KNIHOVNÍCI	Středoškoláci	Vysokoškoláci
Přepočtený počet zaměstnanců		
Průměrnou měsíční hrubou mzdu		

OSTATNÍ ZAMĚSTNANCI	Středoškoláci	Vysokoškoláci
Přepočtený počet zaměstnanců		
Průměrnou měsíční hrubou mzdu		

10. Kolik zaměstnanců knihovny ovládá aktivně cizí jazyky?

(Schopnost plynule komunikovat s uživateli a informovat je o službách a činnosti knihovny)

Uveďte počet

Angličtina:	
Němčina:	
Francouzština:	
Ruština:	
Jiný:	

11. Kolik hodin vzdělávání absolvoval v průměru odborný zaměstnanec knihovník v roce 2016?

(Kurzy, včetně jazykových, semináře, školení včetně BOZP a PO, odborné porady, stáže). Pokud podrobně nesledujete, uveďte kvalifikovaný odhad.

Uveďte počet hodin:	
---------------------	--

Poznámka, komentář:

12. Má knihovna systemizovaný počet míst ve třídách? Týká se knihovny jako celku. *(tj. stanovení pevného počtu úvazků se stanovením třídy podle Katalogu prací)*

Ano	Ne
-----	----

13. Má knihovna/instituce zpracovány dokumenty pro personální práci a další normativní dokumenty? Zaškrtněte

Pokud je knihovna organizační složkou nějaké instituce, uveďte se dokumenty, pokud jsou platné také pro knihovnu.

Popisy pracovních míst s požadavkem na kvalifikaci	ANO	NE	Připravujeme
Popisy pracovních náplní	ANO	NE	Připravujeme
Organizační struktura	ANO	NE	Připravujeme
Organizační řád	ANO	NE	Připravujeme
Písemně zpracování koncepce/strategie dalšího rozvoje	ANO	NE	Připravujeme
Písemně zpracovaný plán vzdělávání	ANO	NE	Připravujeme
Pracovní řád	ANO	NE	Připravujeme
Pravidla nakládání s osobními údaji	ANO	NE	Připravujeme
Pravidla pro přijímání darů	ANO	NE	Připravujeme
Pravidla pro zaškolení nových pracovníků	ANO	NE	Připravujeme
Havarijní, krizový plán	ANO	NE	Připravujeme
Je v organizaci uzavřena kolektivní smlouva?	ANO	NE	Připravujeme
Provádí se pravidelné písemné hodnocení pracovního výkonu?	ANO	NE	Připravujeme

Poznámka, komentář:

14. Jsou některé činnosti v knihovně normovány?

Ano	Ne
-----	----

Pokud ano, uveďte u kterých činností:

15. Uveďte nejvyšší dosažené vzdělání ředitele (vedoucího) knihovny a délku jeho praxe v knihovně/knihovnictví

Nevyplňují knihovny s jedním zaměstnancem nebo tam, kde vedoucí není stanoven

	Žena	Muž	Dle potřeby specifikujte
Délka praxe v knihovně (roky)			
Nejvyšší dosažené vzdělání			
základní			
střední odborné bez maturity,			

vyučení			
úplné střední odborné knihovnické:			
úplné střední odborné neknihovnické, jaké:			
vyšší odborné knihovnické:			
vyšší odborné neknihovnické jaké:			
vysokoškolské bakalářské knihovnické:			
vysokoškolské bakalářské neknihovnické, jaké:			
vysokoškolské magisterské knihovnické:			
vysokoškolské magisterské neknihovnické, jaké:			
vysokoškolské doktorandské knihovnické Ph.D.			
vysokoškolské doktorandské neknihovnické Ph.D., jaké:			

Poznámka, komentář:

16. Poznámka, názory, upozornění k průzkumu jako celku, co by pomohlo ke zlepšení personální práce:

.....

Dotazník vyplnil:

Telefon:

E-mail:

Datum:

Prosím, zkontrolujte, případně opravte a vytiskněte formulář před jeho konečným odesláním.